Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam logicam - Cod. Ettenheim-Münster 158

Reihing, Jacob

[S.l.], 1609

Prolegomena in logicam arlis

urn:nbn:de:bsz:31-113622

Visual Library

PROLEGOMENA IN LOGICAM ARISTOTELIS.

Recte S. Tho. in Prologomen. suae Summae docet, ad instruendos fideles, ad erudiendos incipientes, sunt n. tria praesertim quae tyronibus, tum plurimum solent impedire alioqui doctiora nouitios. Primum cum multiplicantur inutiles quaestiones, articuli et argumenta. Idem cum ordo doctrinae negligitur. 3um cum eadem frequenter repetuntur, primum n. auditorem, tyronem obruit, alterum quoque fatigat. 3um fastidio afficit. 1o et 3o malo occurrit breuitas. Ido claritas tentabimus itaque iuxta S. Doctoris institutum ut de iisdem tum Philosophis utar cum praesertim diuinis auxiliis tum ea quae ad Logicam quae ad uniuersam Philosophiam spectant breuiter ac dilucide prosequar. Idem quae mea ratio est. Porro dicit is (inquit Ammonius in praefatione in porphy.) quem aliquam aggredi prius quam ad eam intelligendam sit necessarium studiosis, oportetque illam praeter quare et nos organum seu Logicam Aristotelis explicare aggressuri prius uniuersim naturam, logicae investigare et tractare. Sunt. ut idem Boethius lib. 1. in porphy. 4or quae quaeunque ratio intellectus humanus cupit cognoscere quae quidem cognitio quae sit nimirum an sit res, quid sit, qualis sit, cur sit haec quatuor breuiter circa Logicam in genere volumus prolegomenis quibusdam. eo ordine ut prima sit de existentia et necessitate Logicae. Idem et quidditate eiusdem. 3a de qualitate, 4a de causis illius.

Prolegomenon I.

De existentia et necessitate Logicae.

Cap. I.

De nominibus huius doctrinae

Quia ut S. Thomas solent nouitios plurimum impedire

Quem aliquam aggredi prius quam ad eam intelligendam sit necessarium

Sunt 4 quae quaeunque ratio intellectus humanus cupit cognoscere quae quidem cognitio quae sit nimirum an sit res quid sit qualis sit et cur sit.

Cum in disputationem res ipsas, idem Aristoteles 1° Elenchorum cap. 1. afferre in solving noibz tangit signis loco rerum ultimo hinc fit ut de rebz in utibz disputetur, ipsis noibz rerum non ante declaratis prius go ij primam ghiene ars sit de logica de terminemq de eiq noibz hoc cap. dicendum e priora sunt huiq doctrinae nova requisita. Logica Dialectica organum. Circa primum noem notanda sunt sequentia primum noem logica ex Graeco in latinam linguam traducta derivatur a voce λογος q. et sermone et rocem significat unde λογικη quasi ars sermocinante, et rationale seiam ex vi nois significat. idem logica ut sermocinalis latissime patet et comprehendit oes artes circa sermone occupantur, et Grammaticam, Rhetoricam et similes: e. n. haec tota significatio aliena a nro instituto. 3um logica ut rationalis ghinet oem habitum q circa ijs unqs ordinatione actum rois ex uno ad aliud procedentis versantur quales sunt analytica, topica, sophistica, Rhetorica, poetica haec in. oes partes sunt rationalis ghie seu logicae vi nois spectata ut videre e apud antiquos simplicium et harmoniam in praefatione in praedicamenta Aristotelis Averroem in fine premii in 1um posteriorum. s. Jo. Seb. in 1um post. quos sequitur Zabarella lib. 2. de natura logicae cap. 2. de utibz logica et hac significatio latior e et a scopo nro remota. 2um sed nec praefatio nobis minus religiosa ab utibz quorundam et noie logicae sua qua volunt logicam priori dicunt eam tm pte qua docet de syllogismo et demonstrare eo q logica a roe dicta sit: sprig. a. rois alias solum sit rationari ex nam aliud e appellari ab aliquo tangit principali aliud de illo solum tractare vel illiq tractatem tm significare. 3um logica ex coi usu et in proprio significat suam rationale q rocem in utibz suis dirigit ut fort verum a falso discernere seu verum invenire in scientiis qualis q sectio si dicem et divisione exigunt, tradit ab Aristotele in organo sive itaq dicendi definiendi dividendi argumentandi at hoc loco logica. 6um vocabulum logicum λογικη sorte

Quia noibz a declaratis inutile disputatur de rebz

Quia sunt doctrinae novae

Cap. 23 nro X

λογικη a λογος sermo. logica ex vi nois sermocinatio seu et rationalis scientia

Circa 2dum X.

Logica sermocinalis a hunc loci

Circa 3um X.

Logica rationalis ghinet oes habitus q circa ijs unqs ordinatione actum rois ex uno ad aliud procedentis versantur

Log. rationalis vi nomen regit huiq loci 2.

Circa 4um X.

Non p. illa utibz q multi ex. tempore tm ex tm pte, q. b. ut p. ipso et demonstrande

Ratio huius

Circa 5um X.

Logica ex vi usu et ig. proprio significat suam rationale q rocem in utibz suis dirigit ut posit verum a falso

Circa 63

hac significat non respicit apud Fr̃em substantiue, sed tm
adiectiue quare nunq̃ ille totam artem absolute noca-
uit logicam sed q̃stiones, poes, problemata logica nunq̃ ad-
iectiue dixit Boeth̃ tm latinus et ningnis interpres initio
in topica Ciceronis totam artem substantiue logicam appella-
uit q̃z appellocam eu applbet antiquorum et recentiorum
cotis usq̃ cum tangit optimu Magistru seqmur sine reli-
gione q̃z p se ferre nitur Tons. 2. Metaph. cap. 7. q. 2.
sect. 2.

Porro notan a Dialectica circa q obseruanda sunt ista
primu notan Dialectica itidem ex Graeco translatu et nina
itidem o i χbo a διαλεγεσθαι q a varia significoem
ut ipsum et notan Dialectica nana significare pt. idem
qa διαλεγειν idem interdu e q. sermocinari ut apud
Arlem 4° Metaph. cap. 4. cum certa sublata nouam significoe
ipsum quoq̃ διαλεγειν sublatu hoc e ipse et sermonis
neq houm inter se et unig cuiq̃z secum sublatq̃ d. Ito
Dialectica p ut idem e q sermocinalis tam late patet q̃z
late dixing patere logicam ut sermocinalem atq̃ Dia-
lectica accepto m ning usitata sit in hoc censu in quo us-
tata nitur uox dialogq̃ q significat collocutionem aliquo-
rum. 3m. cum διαλεγεσθαι significet frequentat probabiliz disserere
seu disputare et proposita q̃stione in ut utramq̃ pto sine
Dialectica apud Fr̃em. p sertim in topicis ac Rhetoricis et
alios philosophos coiter significat tm illam pte logicae qua
docet probabiliz disputare, et libris topicis quinq̃, uel eiq̃
pti usu. 4m significat et noan Dialectica totam artem
seu scientiam logicae eo q χbo διαλεγεσθαι nunq̃ puratim
significat incognitu ex cognitis oroam patefacere ita q.
uocabulu disserendi q. Graeco Rhet accepit Tullio a academicaru
gstructionu his χbis nihil et finiunt, nihil ptiunt nihil arta
interrogoe ceduunt nullam dnigz c. ut hac oia uno disserendi
χbo complectar artem ea disserendi putant nec Fr̃es
hanc nois Dialectica significoem neglexit et si minus fre-

3 Vocabulu διαλεγειν hac significatione et respicit apud Fr̃em substantiue sed tm adiectiue

Boetiq̃ totam artem logicam substantiue appellat q̃z appellocam non seqmur.

alia nam e Dialectica circa q Nota omnia posea notandu

circa 29. X.

διαλεγεσθαι idem interdu ee q sermocinari et quare

Dialectica sermocinalis tam late patet q̃z sermocinalis

circa 29. X.

διαλεγεσθαι frequentat probabiliz disserere sine dialectica apud Fr̃em sgnat tm pte logicae q agit et probabiliter

circa 4m X.

Sgnat et noan Dialectica totam artem seu scientiam logicae eo q. in.

Cic. ad

inter eo usq; nam 1o Rhetoricorum. cap. 1. ait et oi
syllogismo geometrare Dialectica vel universa (an presens
significatio) vel pte quandam.

23 doctrina vocatur organum et a quo

3u Noen huiusq doctrinae Organum q in logica Aristo-
telica inscriptione extat ut magna suspicio sit ab ipso et
illud
Peripatetici et veteres Graeci saepenumero in ore habent. Haec
porro circa ipsum sunt advertenda 1u organum originem
Graecam habet organon a. Graece, latine et instrumentum, gris
habet a. instrumenti ratio in eo q ipsum p se non agat, sed tale
sit ut et eo agens ad efficiendum aliquid uti possit unde
et ipsum p se expetendum non est, sed tm quatenus est utile ad
aliquid aliud sic unus calamus scribere non potest ipse p se, sed
est aptus ad hoc ut illo manus scribat. idem logica ab Arte
organum dicta est eo q ipsa sola talis scientia sit qua caetaeae
scientiae tanquam instrumento utuntur ad sua obiecta expeditius et
sine periculo erroris cognoscenda nec ipsa logica p se expetenda
sed tm quatenus utilis ad scientiarum consequutionem si in-
possibile esset fuisse aliquid, nemo sane modum iuendi quam
logica tradit cognoscere cuperet vel potius nemo cognoscere
posset cum in. res impossibilis sit et modus illam faciendi
est impossibilis et a. obiectum scientiae est possibile.

circa 23 X.

Quisq; est Arte organum dicta

quomodo sit expetenda?

Obiectum scientiae et possibile et quare?

Circa 23.

3u etsi organum seu instrumentum non sit coetaneum cum
de suis sermo est ex accomodatione plane p priam et
singulare suam sic logicam et notat. Cum nulla scientia res-
pectu alterius instrumentalis sit quia logica atque haec bre-
vitatis et notae organi quomodo in. revera instrumentum sciae
sit logica et an ita instrumentum sit aut non sit pro infra
dicam. Ex hactenus dictis colligo tria. primum Artem totam
artis duobus nominibus appellasse Dialectica et probabiliter orga-
nis illo varius usto ex instituto in ipsa inscriptione idem
veterum latinorum usum totam artem certior logicam dici
solam. in Logica praeque Dialectica nomen afficit. 3u usu
doctorum. Iudic praeque p tota arte usurpari Logica et Dia-
lectica nomina promiscue ou. in. istorum nomium eorumque nocu
a quibus [illegible] varia sit significandi vis alte et alte

Corollaria

1a Artes totam hanc artis appellat Dialectica et organum

23 Cui genus usu [illegible] artis [illegible] dicit in. Dialectica fuit.

3a Et alias ista nomina a 23 alte et alte usurpantur.

Ad

diuersis temporibus à diuersis accepta ea nec mirum re-
ſpectione dignum uideri at.

Caput II.

De Necessitate Logica.

Post nois significationem cognitam, ſi noſcendum ē ut re an
ſit, iuxta doctrinam Arist. 2o post. cap. 1. porrò circa ſcientiam
ē quaerere an ſit et an uria ſint ut recte notauit Soto
ta q. ſeminali tum qa mi numero ſcientiarum nec mancum
nec redundans eqd ed ut tum qa ſi nullo mo uria ſid
ſcia aliqua, planè ita ſe ht ac ſi oio n eet à nemine
u. appetito. Hinc at. S. Tho. initio Summae Theologicae hanc
ta omnium qstionem ponit an ſit par physicae ſcias uria ſid
aliqua doctrina ſacra ratg ſil. Thoma existentiam ſa-
cri rigori necessitatis inquisitione. quaestio igitur ē An ſit par
ſcias mi rerum cognitione occupatas uria ut aliqua alia
ſcia logica dicta qua oibus aliis finis modum ſuendi ſeu
methodum obiecta sua cognoſcendi tradat circa quam qstionem
ut bn intelligatur breuiter tria sunt aduertenda. primum
cum logica ſit alia naalis nimirum uis qdam à naa ni
~~tita~~ ad ratiocinandum qua mi diuersis hoibus maior minor
ue ē ut experientia gstat: alia u. artificialis ars ſil. ratio-
nandi multo studio et labore seu ſ ſpriam inuentionem seu
ſ doctrinam magistri acquisita de ita n de illa quaestio in
ſtituitur illa u. et ming ſpriē q bn notat. Lub. q. 1. ge-
nialis n. 2. logica uel dialectica noua ostenit dubio ad ſuas
aegrendas oio uria ē negs u. uel Stoici uel Aristoti ſcia
capaces sunt. ztm uium ē zplex absolutum aliud absolutum
q n ſit n ea quale ens uium Deg aliud hypothetica
seu ex suppositione alicuius eae q uxta numerum ea-
rum quadruplex ē aliud n. ē uium ex suppositione
tra ut hoem ē risibilem aliud ex suppositione ma
ut hoem ē mortalem qua duo dtur uria ab intrinse-
co aliud ex suppositione efficientis ut Sole lucente

gt nois notae cognita tuendi:

ſe ſciscit n quaere an
ſint et an alia nt

Rōes dicto

gt aut S. Tha

gtio cognitis statuit

circa gtios 3 D.

dicta 3 h
tam, alia naalem alia artificialem

De artificiali uno est

Absoluta
uium aliud
Hypothetica

Hypothetica
triplex ē
Triplex
ex suppositione
ex ratione et ratione ab intrinseco
ex suppositione efficientis ex maxeo
efficientis et

gt finis est unus fal exprimit

NB.

2um Nrium ex suppositione finis zplex { simple et totum quid

Nrij simple zplex { physicum et gl / moralem et gl

dicem ee aliud trigz ex suppositione finis ut alas ee nrias ad volandum qua duo dicuntur nria ab extrinseco de ultima necessitate ex fine scil. ni si senti quasi ee. 2um nrium ex suppositione finis zplex e aliud simplr nrium nrium sicut e cibus nrius ad gservanda vitam aliud nrium ad tn ee seu totum qd q utile dr ut equus ad faciendum iter prius iterum zplex e aliud physicum sine quo a pte rei finis nungz obtineri pt totis e necessitas pedum ad ambulandum alarum alarum ad volandum aliud morale sine quo scil. physice loquendo finis obtineri pt tn oibus circumstantiis spectatis ado difficulter obtineri pt ut sine eo nungz aut vix ungz obtineat. ita v.g. nrius e habitus temperantie hoi vinolento ad abstinendum ab ebrietate his annotatis pono tres 3 assertiones.

assertio 1a

probatio 1o

1o Assertio. logica e utilis ad oes alias artes addiscendas e extra controversiam. pb. tn breviz 1o arist. Artis 1o top. cap. 2. ubi de pte logicae minus sitanti, q docet probabiliz disserere dicit eam utilem ee inter alias et ad philosophicas scias q sine dubio magis intelligendum e de pte analytica seu demonstrativa cum ista primo ad scias disponat, adogz et tota logica cum hac pte supponant alias quae generatim et syllogismo eiusdem principiis tractant Arist. gentil. Aug. 2do de doctrina christiana. cap. 36. sic vbi illa .u. genuerum et divisionem et distributionem posita Dialectica logica plurimum intellectorem cuiusq. 2do probatur 2da unica oio instrumentum e ex naa sua aliud adogz utile ad id pt q e sed logica e instrumentum seu organum sciarum ut prius patet ex cap. superiori prius infra 3o prolegomeno magis patebit go e utilis ad ad alias scias. 3o evidenti experientia 3o probatur experientia

n. ponunt logicam ni discendo alias scias et ni scias efficiunt q eam didicerunt q utrumqz manifestum e utilitatis indicium q

zda Assertio logica physice loqndo n̄ e simple nria ad alia
scias sine imperfecta, sine perfecte acqrendas hoc e sine ad unam
pauculas ne sine ad plures vel oes et geluoas unig totalis scie
discendas. pb. unico argmto td hoc ut aligs sciam acqrat
duo bm a pte scientis requrunt ru e ut minemat principia
principia iisq essentialiter. idm ut evidenter indat
se uti bona fra in ratocinando seu colligendo geluoem ex
principiis sed utrumq horum naale lumen intellectq absolu-
tè loqndo sine logica artificiali stare pt. go pt sine lo-
gica sciam acqrere. Ma. ab oibq gcedit mi. a gbqdā uniuer-
sè negato q fil. volunt nullam geluoem scientifice cognosci
poe sine presidio logicae: ab aliis vr. coig distinguitur qcdunt
n. td sciā imperfecta acqrenda hoc e de una vel paucis gelu-
sionibq manifestioribq in aliqua sciā negant n. td sciā totali
seu a tota serie eium geluoem in tali aliqua sciā, sed pb.
tam ra pr minoris q priores qz zda pr q posteriores pri-
ma pr: intellectq ut hoc ex sua naa, ut p se nota apprehen-
sis terminis evidenter indicat vera, q et intrinsice discur-
sivus, adeoq ex notis aliud ignotum pt colligere, eo discur-
su q sit quo ad ēram p se notq, ac evidens: go pt intellectq
naaliz sine logica ex principiis p se notis aliqd evidenter
geluere, q e aliquam sciam acqrere. gfirmato: sciā saltem
imperfecta fuerunt ante inventam logicam hoc e ante pla-
tonem et Arlem imo ex coi sta logica inventores ipsaqz
logica scientia inventa e n̄ p aliam logicam artificialem
alias foret processq infinitum sed p naalem intelligendi vim
go logicam n̄ e nria ad quam inuqz geluoem alicuig sciā scien-
dam. zda pr ita pb. nulla e geluo sciā alicuig naaliō
q n̄ poit sola naali vi intellectq p discursū cognosci go
logica physice loqndo n̄ e simpliz nria ad totam aliquam
sciam acqrendam Ans pb. lumen naale intellectq sufficiens
e ex se sine alia fra superaddita ad oe verum naale cogno-

5 Assertio zda
sciā e simpliz nria

probatur ma:
ad sciā acqrendas duo ex
parte intellectus requrunt

ma:
sine logica artificiali ita duo
stare pt
go etc.

Minoris zplex distinctio

5a pars q distinctio pb.
a naa intellectus

confirmatio a fundamento

2da pars pb. a vi naali
intellectus q posteriores

probatur ter ant. p. Ans

Obiectio

Rta negando gregam sp. dissimilitudinis

R to

Assertio 3a sed ad alias scias perfecte acquirendas e simpliciter moralis nria

Notandum

3b. Assertio

x. ac. igam exiliorem

ma. certa. mi. pb.

cendum teste S. Tho. ra 2da q. 109. a. 2. in corpore
sed dis gelnio cuiqunq; sua naalis e q da uerum naale
egito nulla gelnio e qua lumen naale p se cognoscere n
potest iam po grega singula gelnoes totales scia sint com
cognosci sine logica go oes successiue seruato in ordi
ne ut priq cognoscant ea à qbq alio ut prendent adtogs tem
poris p gressu et tota scia comparari sine logica. Dices
n seqtur patrq sit tollere singulos lapides go sit oes et
successiue nam paulatim ita ~~tat~~ fatigato ut n potest am
plius ullum leuare go etsi intellatq (una alternamne con
cluoem potest greq sua ui in in pgressu succumbet et tan
dem errabit. Rta negato gega si de potentia in se phy
sice pciderata (sit termo p rosterdissimilitudinem nam
potentia corporea siue naales qualis p exemplo alla
ta e in antecedente corruptibiles sunt adtogs intrinsece mi
nui crescereq; sint. potentia a aia raonalis qualis e in
tellectq sunt immaales et simple incorruptibiles nec pnt
ullo mo physice seu intrinsece minui aut augeri.
3a Assert. logica ad alias scias p fecte aequrendas e
simple moralis nria adtogs n tm e utilis p ut affirma
bat ra assert. Dixi ad p fecte aequrendas: nam ad una,
uel paucas aliquas gelnoes clariores in aliqua scia di
cendas, nec simple nec moralis nriam sine quo nec simple
qdm sed difficillime sit obtineri adtogs mix unqs ob
tinetur sed ita se ht logica ad se, et ceteras scias p
fectas ut sine illa difficillime point obtineri et mix ul
lq eas obtinuerit go logica e moralis nria ad alias
scias p fecte aequrendas. Ma. e certa. Mi. pb intellec
tq ne in rerum cognitione tum qa ex cobq et uni
uersaliq p cedit tum qa ab uno ad ~~aliud~~ aliud discur
rit. Si q utarqs modq difficilis e, tum ob distractiones,

aliaq; impedimenta intelligendi ex statu in quo mini
mq multis errorum periculis exposita est, sicq; errat — auct. Arist.
testo Arist. 3° de anima cap. 3. et idem metaphy. text. 1 atq;
difficulter scias agnoscit sed logica ostendit modum quo sit
securè ac celeriter sine periculo erroris poterimq ratocina
ri qd sine logica difficulter obtinendo aliàs scias. Confir — Confirmatur testimoniis et auct.
mato testimoniis aliorum nam Arist. 10 de partibus animalium cap.
1 et 4. metaph. text. 8. affirmant veteres ob ignorantiam
Dialecticae in multos errores lapsos esse et ratio metaphysicae
3. aut absurdum esse simul quaerere modum sciendi et scientiam — Absurdum esse quaerere modum sciendi et scientiam
atq; prius modum sciendi quem logica docet tenaci
tate ostendit quam ad scientiam accedatur non secus licet (
ut rem exemplo tolarem) prius (discenda est ars aedifi — ph. exemplo
candi ei qui palatium perfectum extruere cogitat sicut
in morabe fieri non potest qa ignaro artis architecti mul
tos passim in illustri aedificatione multos defectus commit
tat ita et ne fieri nix potest ut in tota aliqua scientia comparata
non saepè aliqs q dialectica destitutus et decipiatur et erret
quare pulchrè Boethius lib. 1 in topica Ciceronis ait — Boethii testimonium pulchros
Ratio, in quadam praestarit via, saepè in multos necessè la
bamur errores: qui ne passim fierent atq; ut certis regu
lis tractatata in esset, visum est antiqui philosophi ducibus ut
ipsarum ratiocinationum, quibus aliqd inquirendum est, naam pe
nitus discuterent ut res purgatis atq; compositis vel
in speculatione veritatis vel in exercendis virtutibus uterem
ut S. Aug. lib. 2. de ordine. cap. 13. qn ratio nisi et alia fa — S. Augustini test.
bricanda transiret in prius ipsa sua machinamenta quae
et instrumenta distinguere, notare, dirigere potest atq;
ipsam disciplinam disciplinarum quam dialecticam vocant.
Haec docet docere, haec docet discere in hac seipsa rata
et monstrat atq; aperit qua sit, qd valet, qd valeat

Corollarium

Conciliari ut diuersa sua quidem diuersis ergo simpliciter ea vriam

g. Sum. n. negant

priores verum dicunt in sensu 3a assertionis posteriores non in sensu vera si it artificiali sermo ut

sit seriè sola seriantes facere non solum multi sed et
et ita S. Aug. ex dictis mianto sua geliani diuersa sua et
logica necessitate alii non eam simpliciter dicunt ea vriam ut Scotus
q. 2. geniali geluoi vera Tol. q. 2. geluoe. 4. Alb. magnus cap.
3. predicabilium. Rub. q. 2. n. 8. alii ij negant ea simpliciter vriam
ut Scotus vero Metaph. q. 12. Fanelli tractatu 2o logica
cap. 4. Fons. vero Metaph. cap. 3. et 4. sect. 2da. C.C. q. 6a. a. 6.
geluoe 2. priores verum dicunt in sensum 3a assertionis
posteriores in sensum vera si quidem utrique loquant de lo-
gica artificiali, nam si et naali sermo sit ut apud nullos
interdum mutuo ea tum apud utrosque extra controversiam ea
illam ea vriam simpliciè physicè.

Caput III.

Dubia aliqua soluuntur

Contra 2a Assertionem obiicit 2o auctoritas S. Augustini

Aduersus 2am Assertionem sponte sunt duo argumenta 2o Dialectica
inutilis ex testa S. Augustino 2do et doctrina Christiana cap. 37. ubi
pro missio exemplo et eo quod inutile daret precepta ambulandi
ita et Dialectica itaque peritumque citius uidet ingeniosque
ea ratam geluoem, quam precepta eij capit tardè a. non eam
uidet sed multo minus quod de illa percipiuntur magisque in his oculos
spectacula veritatis sapè et lectant quibus ex eis in disputando aut
iudicando adiuuamur item à Tertuliano libris et Plerosque
nibus cap. 7. dialectica uersipellis ostentiosa alibi ipsi mo-
lesta aliisque mala nota quibusque appellat et ab origine
Tertuliani

Origines

quia in exodum plagae cinipes egyptiacae compa-
rat quo Dialectica non modo inutilis uerum et noxia ea.
Ratio negandi ante ad auct. Augustini Ex eij mente et Dia-
lectica utilitate et necessitate abis clarè ea ex libris
illis precedenti cap. 2 et 3a assertione citatis quae ad
presentia verba attinet eum locum ung obscuriorem minus plu-
ribus clarius fuerit ea damnant nel nimiam mul-
titudinem preceptorum quibus discens obruatur et quadam

Ratio negandi ad auctoritatem S. Augustini

vel nimis minutam, curiosam ac plexam de rebus primo
sissimis circa logicae obiectum disputationem quemadmodum illi
laborant, qui semper adhuc aliquid superesse putantes, quod circa arte
ratiocinandi non sunt minutum, perpetuo de modo disserendi
disputant et quaestiones quaestionibus nectunt nunquam ad rerum
cognitionem quae dialectica finis est accedunt similes iis qui
perpetuo libram an ulla sit examinant nihil aliquid unquam
illa ponderant. aut iis qui semper calamum acuunt et scri-
bunt nunquam ut ex notant Tens. ido Metaphys. cap. 3. q. 7
sect. 3. in responsione. Ad hos Ad Tertullianum et origenem dico eos non de vera dialectica sed de sophistica quae camillis
qui veritate certat et dialectica noen mentiri locutos eo
ex hac ultima responsione omnis idem argumentum tale falsum aliquid
per logicam sophistica fit et inutilis et pernicosa quo non dat ab
solute dici logicam esse utilem Ad negando ant nam et
illa logica quae docet quomodo fiant sophismata non eo fine
docet ut fiant sed ut à disserenti caveando et si occa-
rant modus illa dissolvendi in promptu sit eo ferè modo quo
per aliqua Theologia docet de peccatis quid sit quomodo fiant
&c. non ut doceant peccare sed ut possint melius illa cavere
respondi curarii &c. caterum quin sophistica à patribus re-
tupatio non illa logica per se sed eiusque abusus
tunc non gentiles philosophi neque sophistae qui Christianam vita
fidem talibus sophismatis pugnarunt aliosque ad eandem pugna
instruxerunt et qualibus accipiendum est illud. Eccliast. 37. q
sophisticè loquo debilis est.

Contra idem Contra istem Assert. ita obiicitur.
Contra idem jeluoem ita et obiici Ad hoc ut aliquis neque
dicat hunc unum esse simpliciter physice ut indicet fram quae
utilis esse bonam sed hoc iudicium est solius dialectica artificialis
quo dialectica artificialis simpliciter physice est unia ad caeteras
alias Ad negando mi: ex se non intellectu sufficienter in-
dicare et de discursu modo bonum an malum sit per sertum Ad negando mi.

Error quorundam

Ad Tertullianum et origenem Ad

Ad hac ultima responsione oriatur tale argumentum

Ad negando ant
NB. illam vocem

Ad fin. Dicis illa logica sophistica sed eiusque abusus
nunquam

Nota

si sit in aliquo mo. 1a figura sine ullo fratr reflexo et distinctio quibus sprig a dialectica artificialis sufficienter in quam, et quantum ad sciam regulis n facilig celerig securig et effectori mo sciam aegrue absque praesidio dialectica n dubitang.

Contra 3a genus obiectig 3o

Contra 3a genuem sunt ista 1u qualibet scio st suas priores priori t hoc et t monstrare go n a nria a moralz logica ad alias scias componendas. Ad 1m distinguendo ant: st priores t monstrare 1oe mae et principiorum gcado; 2oe fra seu figura et modi nego: nam fra e eius cito scis cum tm sint logica t monstratam securo usurpant unt patet gregam simulz distinguendam ce n m. st mdam sed st fram nria a logica.

Obiectum 2to

2tum si logica est ad oes scias nria et est ad se ipsam nria cum sit scia sed gseqns e mi robile qa est antequa oot go et ant a impoibile: Ad 1m negando seqlam ma. st diversam rem mi aliis scius et logica na alia scia arica res n arica ipsum modu disserendi versant. id ogs illum a logica accipiunt haec a. nam ipsum modum disserendi tradat eu ab alia n accipit sed aliis traditum sibi quogs observat. Ad 2to negando seqlam ma. n tam totam logica sed tam diversas illig etes quaterus fiul una st logica nria a moralz ad discenda sequentia u. g. libros predicamentorum ad libros t interpretatione et isti ad libros priorum atgs hi ad libros posteriorum ad 3a a. sto simplz sufficit humana nae atgs mi soc sempa gressa maiori negata minor.

Obiectio 3o

3um si oot logica nna discenda oot ante alias scias sed gseqns fieri n st go n a nria ma. patet ex illo arbi quo mult prig modum sciendi gs sciam quasi ma. ph. 1o alia scias praecesserunt logicam go et ~~ad~~ disci at ante logicam. 2do incipiendu a facilioribus sed logica e difficillima go n a discenda ante alias Ad 1m ad argmta negando mi. Ad 2m eig pcam negando gsequa nam scia rosterum minenta si sit medium et instrumentum ad faciliorem clarum qua, alias absolute prig fuerunt gcentiorem ordine doctrina

Ad argmta negando ma. ad 2m eig pcam negando gsequa

Ad 1m cum distinctio

Ad 1m negando seqlam ma. st diversam rem

Ad 2to concedendo seqlam ma.

Ad 3um liber mi sed discendi st alia

recedit alios. Ad ritam gloriam negatiuam. uelutur sumpta
nam ut semp à facilioribus incipiatur pulchrè ostendit circa hanc
ipsam questionem. D. Tho. opusculo 7° sup Boetium de Trinitate
q. ultima a. 1 ad 3m. In addiscendo igit incipiunt ab eo q̃ magis
sit ni necessitas aliud exigat qrq̃ n. è ni addiscendo n incipe
ab eo q̃ è facilius sed ab eo ex cuius cognitione sequitur
apprehendat cognitio ita oportet ni addiscendo à logica incipe
n qa ipsa sit facilior ceteris (hat n. maximam difficul-
tatem cum sit de secundo intellectis.) sed qa alia scia apren-
dunt ab ipsa scil moralis ni quantum ipsa docet modum p-
cedendi ni oibus scius oportet a prius scire modum qs scio qs
sciam ipsam ut dicit ita Metaph. hac. S. Tho. Cæterum etsi
logica habeat difficultatem ex se sahi magnam adhuc diffi-
cilior in à quibusdam reddit. tum qa metaphysicas quæstiones
intrudunt tum qa nimis spinosas disputationes miscuerunt cu
illa ni metaphysicam differenda, hæ penitus auferendæ
sunt ne tyrones ni despationem

Gloriam negatiuam uelutur sumpta.

Pulchra ex S. Tha refutat

Logica etsi sit difficilis ab aliqbus tm difficior adhuc reddit et quare.

Prolegomena. II.

De qditate Logicæ

Cum rei qditas gnre et dffia declarat logica a gnq̃ ad
habeat aliqs habitus intellectus. Diffia u. ordo ad certum obiectum
nam ab obiecto sumunt artes ac scia duas huic plegome-
ni faciamq disputationes 1a erit de gnre habitus logici, 2da
de obiecto illius.

Qd inquit Lyra tractan-dum

Disputatio 1a.

De Gnre habitus logicæ

Cap. I.

An logica sit Ars.

Ars ab Arte 6. Ethicorum cap. 4. diffinit habitus cum ratione
effectiuus de Habitus qa fuit potentiam intellectiuam ni qua

Artis diffinio

Ego ponatur habitus

Cq licet affectiuus

constantem in operando. Dr Effectiuus qa uersat circa alicuiq opis effectionem c.a. effectio idem fitem ut distinguitur ab actione aliqua opae transiens in externam materiam quae proxime fit corporeo instrumento quales sunt aedificare fingere &c. Dr cum uera ratione nam ars docet certas regulas et fim opis accomodatas opq efficere.

q d sit effectio

Cq dicatur cum uera ratione

Tertia Conclusio

Tertia Conclusio logica n o pprie ars. p.b ars uersatur circa effectionem seu opem transeuntem in materiam externam sed logica q se uersatur circa opes immanentes circa actq scil rationis go pprie n est ars.

Igitur n o pprie ars pb.

Quarta conclusio.

Quarta Conclusio Quinta cognitio certorum recte disserendi sine admonitione quatenus hanc uel illam quaestionem syllogismi in particulari dirigit. maximam tit similitudinem cum arte idcoq ita appellari fit ita. S. Tho. 1a 2dae q. 57. a. 3. ad 3um. Paluetus 1a pte. to. 2. disp. 8. cap. 6. n. 19. pb. 1o qa Dialectica hoc mo tractata mix in aliquo efficit im q opq illiq sit mentis qz nus et in hoc ipso saltem quo ad id circa q rationis uersatur uidetur attingere rem artis hoc e quo ad sermonem externum nam quatenus in usu humano e Dialectica docet construere et uocales propes et proes syllogismos. ita pb ex eis et uulgata et septem artibus liberalibus sua in qbus inter sermocinales Dialectica numerat.

Caput. II.

Logicam esse scientiam pb.

Autores q negant logicam esse scientiam

Negant logicam esse scientiam Ammonius in prologomeno Porphyrii Themistius 1o post. cap. 24 et Giuius 1o post q. 7. Zabarella lib. 1. et naa logicae cap. 2. 3. et sequentibus Pinnuciuus. Scotus 1a q. in Porphyrii dicabilia, Alb. mag. cap. 1. in porphyr. Soto Tol. Rub. q. 2. Pemioli. CC q. 4. a. 3. Fons. in 1o metaphys. cap. 3. q. 1. sect. 2. Murcia. q. 3. Feluido. 1.

q uero affirmant

q uero affirmant q scientiam esse S. Tho. 4o metaphys. lect. Tol. Rub. q. 2. Pemioli. CC q. 4. a. 3. Fons. in 1o metaphys. cap. 3. q. 1. sect. 2. Murcia. q. 3. Feluido. 1.

Conclusio logica e scia prie dicta pb. Oes habitus
p demonstrem acqsitus seu cognitio rei nrie p priias
cadas e scia sed logica e talis habitus go e scia Ma-
tet ex stile 1o post. cap. 2. et 6. Ethicorum cap. 3. mi. pb.
In logica sunt demonstres de generibus nriis go logica
e talis habitus Ans pb. nam ista geneo logica syllogis-
mus demonstrativus gnrat sciam tam e nria qz illa corpus
naale sit moueri et ai sit ~~moueri~~ demonstrari qui syllogismus ystans
ex primis immediatis nriis gnrat sciam syllogismus demon-
strativus e talis go gnrat sciam. similiter demonstrat
Dialecticus parat opinione pseudographus errore, sophis-
tices deceptionem. Item q syllogismi 1a figura sint euidentes
demonstrat p illa principia dici de oi et dici de nullo deinde
epie stiles passim fere in oibus libris logicis tit demonstres
nam in libris logicis tit demonstres nam in libris de in-
terpretatione demonstrat altera pte ydiotismi ac veram al-
teram falsa Item regulas questionum (demonstrat) in ana-
lyticis u. multa demonstrat de veritate modorum syllogisti-
corum de reuocatione imperfectorum ad perfectos de inuen-
tione medii in topicis demonstrat qn ualeat argmtao
a gnre a de hoc et ex aliis locis ex qbus oibus patet ma-
net in logica dari demonstres vnde seqtur logica ea
sciam.

Caput. III.

Argmta gtra soluunt

Aduersus doctrinam predictam cap. Tradito afferunt
argmta q dam plerag ex stile de prompta 1m modus sciendi
x e scia logica e mo sciendi go n e scia Maiorem ob
minorem in terminis tit stiles ito metaph. cap. 3. Eburodin e si-
mul q rere sciendi mo et sciam q ylla ex interpretatoe. s. 1 so.

9 Conclusio logica e scia prie dicta pb.

obiicit q modus sciendi n e scia

Modus sciendi tuetur logicam

et alio-rum commentatorum nouae modi sciendi et notant
logicam quo si scia est quia rem logica simul quia rere modum
sciendi et absurdum est aut frles non aliam ob certe causam
nisi qa modi sciendi et scia distincta sunt nam unum quis ipse
difficulter nos quoq eodem loco dicit frles. Ad hoc argmtum ut
Ratio et quia aliqua distinctio 2o
Ratio quia mittenda est distinctio medii termini quae modi sciendi
et simpliciter accipiuntur 2o quia mo secundi almati quae ceteri scia
obseruant circa obiecta sua quia propie et fratr tre modi
sciendi et a logica eodem frlem tangit obiectum generale 2do
N. 2do
quia habito aliquo tractante modum sciendi solent non scia
interdum a subiecto et notari qua acceptio ming propria est ut
merito logica est modum sciendi non negare Tol. q. 2.
Murcia. q. 3. Pons. 2do metaph. cap. 3. q. 1. sed. 7. hac distinctio
Solutio
~~tamen~~ notata si modi sciendi 2o mo sumatur dico hanc maio-
rem argmti esse veram minorem falsam si non modi sciendi 2do
quomodo frlis auctoritas eligenda
mo accipiatur dico minorem veram sed maiorem esse falsam et frlis
testimonium dico eum non scire scia intelligere scias particu-
lares quae et mo sciendi non tractant ante quas addiscendi est
modi sciendi non a. intelligere scias vtrem logica scil. quae
modum sciendi quem ceteri alii obseruant sola et monstrare
docet et consequentes qua quita unio simul quia modi sci-
endi.
obiicitur 2do
scia exercitio quia ex
rectum argmtum scia exercitio qua se logica non qua se sed
tm qua alias scias exercitio quo non est scia ma. et mi. patent
ex illis frlis quibus 1a topicorum q. 1. quia problemata utile
est seire tm ad eligendum vel fugiendum ut an voluptas
Auctoritas frlis
sit eligenda nec ne: quidam ad sciendum tm. ut an mundus
sit aeternus nec ne; quidam non ipsa quidem quia se ad neutrum
horum administrantia aut sunt ad aliquem talium plerique
non ipsa quidem quia se non nolumus cognoscere, sed aliorum gratia
ut quia illa aliud quidpiam cognoscamus in quibus ultimo
loco logica frles de quaestionibus logicis quas ait quia se non
dignas cognitu sed tm cognosci qua utilitatem quam adfe-
runt ad alias scias comparandas cum tm vera scia quia vel

timo sensu habeat cognitionem sui obiecti. Istud argumentum
è Zabarella. lib. 1. cap. 4. quo probare sibi evidenter videtur
logicam non esse scientiam R.P. negando ma. si vero recipiat
min. non è vera de scientiis templatiuis falsa. a. et practicis
et ut iis quæ non principales sed instrumentales scientiæ sunt
ad testimonium Aristo. R.P. ex eo quinei logicam non esse
scientiam templatiuam item non esse principalem minimè. a. colligitur
quod eiusdem scientia non sit gratis. n. ac sine probatione assumitur
quod omnis scientia habet, ac ultimus finis sit cognitio obiecti.
3um argumentum scientia est terminatus subiectum logicæ non est ut
terminatum quo non è scientia ma. è Aristo. 1o post. cap. 23 è
4o Metaphys. cap. 1. dicitur è minor 1o Rhetoricorum cap. vlto
ubi et Rhetorica ita logica particula. n. dialectica quidem
è ac fi similacrum: neutram. n. earum et re et terminata
quo modo se habet, scientia è sed facultates quæ sunt inuenendarum
rarum à cap. 4. (quem locum Trinulg urget) ait Aristo. quod
si quis aut Dialecticam, aut Sane hoc è Rhetoricam non ut
facultatem sed ut suas ornare conetur et earum naam euer-
tat R.P. negando mi. sequenti. n. disputatione primum
eius subiectum et declarabimus ad auth. Aristo. Dico illum log non
et scientia logica, nec pte illius topica, sed de illius ptis usu hoc
è et habitu sile et quaeunque re in utramque pte disputandi quem facultate vocat è. n. facultatis opponta attingere
sicuti. n. q. intellectus verum ac falsum appare pt uo
luntas bonum et malum amplectendi cum hm scientia non ni
ni una pte earumque vera petuo gerat unde recte
ait Aristo. si quis hanc facultate facere nellet scientiam
quam naam eius euertoret.
Quod argumentum scientia quod edit ex ~~[illegible]~~ nrvis sed dialec
tica quod edit ex probabilibus quo logica tamen quo ad pte
topicam et multo magis quo ad sophistica non è scientia
naam è tradit Aristo. 1o post. cap. 2. mi. est 1o topicorum

argumentum 3 obiecitur

R.P. negando ma. vera non tacenta, quomodo vera

falsa aut Aristo. R.P. et mai. ultimo sed non è con-templatiua

obiectum 3o scientia est terminatus subiectum

Aristo.

R.P. negando mi.

falsa aut Aristo. R.P.

obiectum 4o scientia quod edit ex naam nrvis

Ad 1to distinguendo Mi

cap. 1. et 2. Ad 1to distinguendo mi. nera n. e de usu et exercitio topica doctrina falsa de ipsa doctrina topica hinc et ipsa ~~pta~~ geluio e falsa n ipsa doctrina topica falsa e ps logica scia q solutio ut melig intelligat diligenter notandu e doctrina q in topicis et Elenchis ab Arte tradita ee ad monstrationem ad ogz scientificam et monstrat n. syllogismu dialecticu ~~parere~~ parere opinione sophisticu parere decertione ~~gtem~~ et monstrat quo mo ex locis diversis argmta tractanda sint item quo mo vitiosas captiones diluendae q g n. ipsa dialectica disputatio ~~nat~~ ~~ac~~ nel sophistica et monstrativa n e cum illa opinativa hac et captoria sit.

NB

Obiectio 1o

Cum argmtm Arist. Metaph. cap. 2. scias enumerans logica nullam mentionem facit go logica ex Arist. sua n e sua Ad negando gsequam nam ~~mpriimis~~ Arist. illo loco tm enumerat scias gtemplativas quatis n e logica dicit ~~ait~~ agit et realiq suis q scil. versanl circa res ut a signis distinguunlq e a logica sua n realis sed rationalis hoc e n tractans ipsas res ~~sed~~ sed gcepts ut sunt signa rerum.

Ad 2to negando consequentia

Obiectio 6a.

6u argmtm ois suis e et rebz vris Forte Arist. 1o rob. cap. 7. sed logica n e et vris go n e sua mi. pb. logica agit et ppos, syllogismo et monstrat sed hac sunt distinguenda modi 2. sunt modorum nsunt nro arbitratu sicut sunt alia artificiata go logica n e et vris. Ad 1m distinguendo ma. sua e et vris vricomplexis hoc e et rebz quae vris existunt nego ma. e et vris coplexis hoc e et gelu omnibz mi qbz pdicatu vris quaerit subiecto sic quodo ma. Jam a. stam 1m membru distinctum quodo mi. q scil logica n sit et rebz q vris existunt g rectè ~~conseq~~ mi adiuncta qbda minoris stam alterum membru distinguendi nego mi. nam ista ppos. sic syllogismq mi Barbara evidenter geluidit demonstrao quae suam et alias aliures quae et monstrat logicq sunt n secus nerica ~~alias~~

Ad 3m cum distinctione

alijs quidem physica ~~et~~ vel Ethica quorum tu subiecta saepe sunt mutabilia vel a nro arbitrio dependentia.

Disputatio II. De obiecto logicae

Caput I.

Annotanda aliqua gradatim de obiecto ~~log~~ suae.

Antequam logicae obiectum assignemus gradatim quaedam de obiecto suae libet annotare 1u obiectum suae dr id quod sua gestrat sicut n. color. u. g. dr obiectum oculi quod color terminat visionem ~~nitnqs~~ visuqs recipit ~~et~~ ita res quae cognoscit ~~et~~ a scia eiq obiectum dr u. g. Deus e obiectum Theologiae ~~corpq~~ corpq naale physicae eadem ~~quae~~ quae a scia gestrat dr mo obiectum mo subiectum mo mda ~~eadem~~ diversas res obiectum quatenus cognitioni suae obiicit illamqs terminat subiectum quatenus et illo et monstrat passionem mda quatenus sicuti mda e ~~quae~~ quae de suppositis mi gradatim nihil et alteraenihil physicis ita sua et monstrans passiones et subiecto ipsum subiectum quo ad ea supponit. 3u alii Durandus q. s. logi. a. 6. et quae alii recte et ex alto distinguant inter obiectum et subiectum suae ut obiectum scia dicat tota geluo subiectum. u. id quod subiicitur mi geluoo seu et quo aliquid mi geluoo et monstrat quae hi ex coi usu a multis illud de quo aliquid mi geluoo et monstrat quae mi sunt subiectum et obiectum appellat etenim nos ~~et~~ indifferenter his vocabulis sed utemur. 4u subiectum seu obiectum suae aliud e adquatum seu totale aliud inadquatum seu partiale adquatum aliud dr coitatis quod scil. et oibus quae in sua se gestrant mi recto predicat ut ens naale mi physica aliud attributionis ad quae referuntur quae tractantur in una sua. Referuntur mi quam vel tangit ut vel tangit principia vel tangit accidentia aliqne mo ut e corpq naale

V.

1u obiectum suae dr id quod sua gestrat

2du quae sua gestrat quae nobis vocat res diversas res

3u quae distinguant inter obiectum et subiectum et quae

4u his vocabulis promiscue utemur.

4u subiectum divisio

quae subiectum divisio omnis coitatis, q.

obiectum attributionis q. d.

Nota

obiectum inadquatum quid

in physica obiectum inadquatum est aliqua res subiecta seu species ~~adequ~~ adaequata ut in physica coelum, elementum corpus mixtum, corpus ~~animatum~~ animatum quia ista sunt species corporis naturalis quia est adquatum obiectum. igitur inadquatum. ut dicitur unum principale seu primum respectu aliorum ut in physica corpus animatum vel homo alia ming principialia. sunt obiectum sua aliud est naturale aliud frale quia duo non indicant obiecta sed diversa sed duas rationes unius et eiusdem in re obiecti. nam obiectum idem se simpliciter praedicatur dicitur naturale ratione certa qua in illo considerat. ut obiectum frale sicut res a fra sumunt speciem ita scientiae eandem accipiunt a rebus fralibus obiecti. fieri non potest ut duae distinctae scientiae habeant idem obiectum naturale adeoque possunt illud non distinguere et consequenter non sit alia et alia ratio fralis quam in eodem obiecto naturali consistunt ut distinguantur. v. g. Grammatica et Rhetorica quae obiecto sunt idem naturale obiectum distinguuntur in duas rationes frales nam Grammatica considerat sermonem ut congruum Rhetorica ut elegantem et persuasivum. sunt frale obiectum complex est aliud frale quo seu fralis ratio quae: aliud frale quo seu ratio fralis sub qua prius est considerat in obiecto et quo priori notabili dicimus et exemplum ultimum posterius non considerat sed est ipsa modus considerandi tenens se ex parte facti tales rationes frales sunt in realibus scientiis abstractiones subjectivae singulares sed non universales. v. g. Physica abstrahit a materia sensibili singulari sed non universali Mathematica ab omni materia sensibili sed non ab intelligibili metaphysica abstrahit ab omni materia omnino et ab abstractio modus considerandi obiectum idem quem et ista scientiae distinguuntur verum ista abstractio non est ratione qua considerat in obiecto nam ipsam non considerant sed est ratio sub qua tenduntur in sua obiecta. aliud exemplum est impotentia intendi, quia est res fralis quae

obiectum inadquatum est aliquid quod est principale seu primum respectu aliorum

obiectum sua aliud est naturale aliud frale quia duo non indicant obiecta sed diversa sed duae rationes et quae

duae distinctae scientiae sunt quae habent idem naturale adeoque aliquam rationem fralis quae distinguuntur

exemplum et monstratur

obiectum naturale aliquid { frale quo seu fralis ratio qua frale quo seu fralis ratio qua

genuinum est quod considerat in obiecto

~~quando dicitur considerandum~~ posterius non, sed est ipsa modus considerandi

physica, mathematica possunt distinguuntur et sunt abstractiones

idem igitur in hoc exemplo apparet

ht colorem: illum n. nidt. p roe frahi sub qua tm st
spes visibiles p quas nidt nec tm ipsas nidt. 7u ad ob
iectum scia reg runt Reijnè tres gditiones ra ut sit
aliquo mo unt nam ab ipso unitatem sumit scia aliquo
mo inquam qa n org e ut habeat unitate specifica cio
uel gnica uniuoce sufficit. r et unitas ordinis qualis e
u. g. in Republica familia de qbg disputat politica et
oeconomica. zda ut p illud scia distinguatur ab oibg aliis
seiis p illud n. res distinguitur p q gstituit ordo a scia
ad subiectu suam in certa spe gstituit gnent a. sic gdem
obiecto tam roem fralem qua in illo gnitur zha ut eia
p in sua traditione ad illud ordinem habeant atq hinc dr
adquatum cum nec sua obiectu nec obiectum seiam exci-
~~tat fal~~ si qua alia ab authoribg gditiones uidtur re-
ferri uel ab his distincta n sunt uel sub iis gtinent
uel certa ad eas ste reuocanda.

Caput II.

An res sint obiectum logicae.

Etsi plurima et obiecta logicae circumferantur scia
tm pinot ac uidtur diuersa sunt tn oes in unam ex
istis ptes incidant ra e res oes ea obiectum logicae. zda
uoces statuit obiectum. ~~ra~~ 1a Ens rois. 2a opae intellectus
seu qcptus hoc cap. 3a opinione examinabimus.

1a Conclusio Res oes tam suas pprias roes n sunt obiec
tum logicae e extra gtroversiam nec sed aliquem q grium
teneat Rao e manifesta nam et rebus tam suas entias
et pprietates tradant scia reales e a. logica scia rationalis.
zda Conclus. nec sub alia roe ~~a~~ res sunt subiectum pria
qm logicae uidtur ee g Zabarella q lib. po. et naa ~~to~~ logicae
cap. 19. dicit res oes n qdem tam ~~tam~~ suam entia et reales
pprietates, sed quatenus in illis intellectus fabricat idae. mitan

f scia et obiectum logicae in
una coincidunt

Conclusio 1a
Res oes tam suas pprias roes n sunt obiectum logicae.

Rao manifesta

zda Conclusio
nec sub alia roe res sunt subiectum logicae

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

N3.

Cuiq; artis et alio finis proprius est et proximo obiec.

Ob. Conclusio.

tiones hoc e gnerica spes de subiectum operationis logica n seeus atq; ferrum e artis fabrilis Dixi in primo
geluae propinqum de tali n. quaestio instituitur cum quaeritur
et obiecto alicuius finis circa quod fail proxime fail. versetur ob. con-
clusio. proximum obiectum habitus operativus e ipsum opus efficiendum
sed logica e operativa et res n sunt opus ab illa efficiendum
verum recti ratio rois quo n res sed rationes rectas operationes
intellectus sunt obiectum logicae. ma. patet qu practica no-
bis versatur circa praxim seu opus cuius faciendi modum
prescribit min. patet nam logica n docet res facere, sed vera
rerum signa quae fail. et fieri syllogismos ut infra magis
patebit.

Conclusio 2a

Res sunt dici remotus obiectum logicae seu ab obiecto logicae saltem in obliquo spectare.

3a Conclusio quia res dici remotus obiectum logicae saltem in obliquo spectare hanc geluodam non insi-
nuant. Lub. q. 2. n. 6. q. 6. n. 2. et Tol. q. 2. ad rem attinentem
putant quidam scilicet logica quod dicit dialectica n spe et ter-
minatus subiectum ita ea intelligendum esse n. logica circa
quae certum obiectum proximum, hoc e circa ratus rois det diuigen-
dos occupetur in utilibus doctrinae illius ad eas res se exten-
dit quatenus eas fieri illius precepti utunt in eibus rebus cognoscen-
dis addidi in gelude saltem in aliquo ad ob. obiectum logicae res
pertinere: cum n. logica agat de generibus ut sunt signa rerum

Signum prale e relativum nec sine correlatione aliqua ad cognito cognosci pt

signum a. prale est relativum nec sine correlatione aliqua
saltem rou cognito potest cognosci sane aptum e aliquem
locum rebus in logica ob tre hinc eorum mentio fre-
quenter fit in utilibus, predicamentis, locum suppositionibus aliisq;
pluribus in logica explicandis Atq; iuxta hanc doctrinam in-
telligendus e Aruiena cu dicit logica agere et rationis in-
tentionibus adiunctis primis et primas intentiones intelli-
gens res et rationes a. gnera spes et poest syllogismos idem
indicat Fonseca. to. 1. metaph. cap. 1. cod. q. dicens instru-
menta sciendi reperiri tradi in operationibus intellectus
fundari. u. in rebus et sit n. satis et ma mente gestat
idem noluit dicere Cabarella ob audiendus.

Logica agit de rebus intentionibus adiunctis primis

Caput III.

An voces sint obiectum logicae

Contentio affirmantis, voces esse obiectum logicae, ~~stylo~~ sic esse
sensu primo quod isti termini, seu voces logicae v.g. vox argumentationis,
vox syllogismus, vox demonstratio ne similes voces sint obiectum
logicae ratione quodam illi termini, sed id quod per illos significatur sit
obiectum scil. ipsa argumentatio, syllogismus, demonstratio: non tamen
ut, sed vocalis, seu quatenus ex vocibus componitur. Utrumque sen-
sum auctores tribuunt notialibus 3. sententiae q. 5. a. 2. Rub. ~~qb. n. 29.~~
Murcia q. 2. quae ait ~~obiectum~~ praedicamentum q. 5. semiali ita sensisse
secutum esse notiales. eadem sensu tribuunt illis Zecc. q. 5. a. 2.
Rub. q. 6. n. 29.

1a Conclusio Voces ipsae Argumentationis, Syllogismus, vel similes non sunt ob
iectum logicae. quae conclusio et probatur. Sciendum non sunt ut notibus, et vocibus, sed
ut rebus quae voces significant: illas n. dicimus scire negamus n. Theolo-
giae subiectum esse vox Dei aut physicae vox corporis naturale quod
nec logici obiectum est vox argumentationis syllogismus sed eorum vocum
vel similium significatio ipsa scil. argumentatio aut aliquid aliud.
Porro ipsa doctrina notialium eo fundamento nititur, quod
nullam admittant rem ullo modo utilem cum a. Scotus nolit
sciam non ut singularibus sed ut utilibus esse aiunt illi primum
obiectum scientiae esse quoque vel voces eo quod haec solum sint
utilia Remotis n. obiectis dicunt singularia sed huius funda-
mentum insufficientiam in Sagaze apremo.

2ta Conclusio Vocalis oratio, seu dissertatio non est obiectum lo-
gicae per se spectata probatur logica tradit instrumenta sed vocalis
oratio non est proprie et stricte instrumentum acquirendi scientiam quod
illam logica per se et non quisitrat. Ma. ex libris apta est mi. pro-
instrumenta scientiae proprie et stricte sunt in mente mens n. est
quae per illa scit; sed voces non sunt ~~mea~~ in mente: ergo non sunt proprie
instrumenta scientiae. Dixi in generale logicae per se spectata; quatenus
scil. rationalis est et opera rationis dirigit: sic n. spectata vocibus

1ma Conclusio. Voces ipsae argumentationis syllogismus et similes obiectum logicae probatur.

Notialium fundamentum

NB. quales obiectum statuant logicae

2ta Conclusio Vocalis oratio seu dissertatio non est obiectum logicae per se spectata probatur.

Nota

dio carere pt. Cum n. scia educalis in intellectu sit, et scia illig directrix logica sit in intellectu & q ostendit quo mo intellectus sine errore discurrere pàt oi & borū strepitu exclusis

Conclusio secta pecha

2a Conclusio. Si logica spectat, quatenus scientiis docendis seu discendis à Magistro, et mutuae horum disputationi ad verum indagandum inseruit quae grittrao in secundaria a logica obiectum vtarium seu ex gecutione dici pt q; scripta dissertatio pb. Non possumus docere alios nec discere ab aliis nec disserere cum aliis sine vocibus aut scripto negs n. ea quae in mente sunt alteri ni p signa vista externa apiri pnt go logica et in voce et scripto vere disserere docet adogs vocalis vel scripta oratio ~~vebit~~ vieri manifestatina quatenus tantum aliqd certe logica obiectum vtarium scil. seu ex gecutione cum n. primario et p se logica dirigat ea vox geqxtar dirigit ea p q tangs signa aliq internos apimus cum sit inter illa subordinatio xam ut migt stoles to t interpretō cap. 1o ea q sunt in voce sunt earum q sunt in aia passionum notae et ea q sunt scribuntur eorū q sunt in voce Confirmat exemplo stoicis, et aliorū Dialecticorū q regulas et precepta plerags t vocali mo disserendi n tangs de rotissimo sed tangs t da clariori facilori utitatiori tradiderunt certe stoica roen et xbum vocalia idem ppos vocales et syllaps vocales tradit t aliis Dialecticis nimis clara e uti et t ipso Porf. lib. 1o institut. cap. 7.

Vocalis vel scripta oratio vtarium, qd obie

logica dirigit ea vox; ea dirigit ea p q actus internos exprimus.

N.

Confirmatur

Caput. 4.

An ens vox sit obiectum logicae

Ens vox t quo qstio hoc intelligi potest explex a tu e illud q efficienter pducitur ab intellectu et in eo subiectiue existit ergs signum alicuig rei p qua pronitur in oratione mentali uno xbo geptg reales ut sunt apti ordinari

Ens vox explex a tu p subtiue e in illestic

Conceptus reales sic ut t entia rei

in propriis et syllis sunt idem hanc acceptionem entia rois
idem e id ens rois q nullum est ee verum reale ac sub-
iectivum sed tm est ee obiectivum in intellectu hoc e q non e
a parte rei sed tm cogitatio ee qualia sunt ora illa qua
rebus in idem se sed tm quatenus quidvanda ab intellectu
queriunt ut de vrle genus species, predicatum, subiectum, maius
minus extremum &c. nam ho. u. g. e ens reale quae substan-
tias visibile, discursiuum disciplina capax sunt proprietates eius
reales magnitudo idem color, figura sunt accidentia hois realia
qa ista ora hoi queriunt a parte rei etsi nemo id illis cogitet
et possit esse, q sit subiectum vel predicatum in enumeratione de
similia sed in queriunt in q ut ab intellectu tali vel tali
rone capiuntur vel cum hac vel illa re iungitur adeoque sunt ista
accidentia in realia sed rois in. u. est ratio ad extra in rebus aliqd
reale producere etiam a. entia rois qa etsi in rebus a parte
rei in sint ea tm intellectus capiuntur est aliqd fundamentum in rebus
quari queunt in illis res duabus ~~acceptis~~ acceptionibus hoc loco
suppositis et alibi fusius examinandis si quisquis sit id ente rois
to modo eadem e quisquis an ens rois sit obiectum et an species in-
tellectus vel conceptus sint obiectum logicae q vero qa sequenti
cap. examinabitur constat ut quisquis hoc cap. sit id ente rois
eto modo. Affirmant igitur in pauci obiectum logicae ee ens rois
hoc e proprietates rebus tm q species intellectus quaerientes quo
modo cognoscuntur in ea ens rois spectare ad logicam pri-
ori quam sed illud tm q in rebus fundatur rebusque attribuitur nam
entia rois q in vocibus fundantur ad Grammaticam et Rhetoricam
pertinent ut participium genus masculinum, tempus figura
&c. ad logicam a. haec spectant vrle predicatum subiectum species
syllogismus &c. q fratres entia rois sunt negat. q. ista rebus queri-
unt in q ut capta sunt sciam hanc affirmant Scot. q. 5.
quodlibet 1a. Fanelli tractatu 1o. cap. 3. Tol. q. 5. quodlibet 4. et Ro-
mista contra q dicunt illam ee. S. Thoma expresse 4 metaph.

affirmant id pauci obtinere tm e in alia

subtilire declarato exemplis

Quae in est id extra aliqd reale producere in rebus

affirmant id pauci obtinere hoc ee ens rois

Et antiquiam affirmant illi

certant de se S. Tho.

Stia. S. Tha.

lect. et ipsiggs fratis ibidem textu. 5. ubi ait Dialecticam et metaphysica agere de ente adeoqs sicut metaphysica agit de ente reali ita agere Dialectica de ente rois q scil. p rocem quemadmodum et enti reali q eadem stia entaunt Fuerroc. q. metaphys cap. 2. Fr Nicena 10 metaph. cap. 2. quarum ille Fuerroes ait logica de de stis intelligibilibus ille. u. de stis intentionibus. q nihil aliud sunt jis entia rois argmtanq de nigs ex roe hoc modo Enti rois quemadmodum dei gdibiones subiecti go e subiectum logicae fus pb. nam 10 unum e unitate saltem analogica. ratio ois q mi logica gentranq eadem roem fratres sunt entia rois nam alii logica agat de geptibus seu ogationibus intellectus tm n agit de illis quatenus reales sunt sed n. de illis agere spectat ad physicam mi 3o et aia sed tm de qbdam relationibus rois q illas tali vel tali mo ordinat gseqn gsequunq rebus q cepti tribuunq hinc urle gng go spes q maalr sunt res vel geptis fratr qua roe ad logicam pertinent sunt relationes rois eodem mo predicatum et subiectum sunt fratr relationes rois fiunt. a. p proes ex predicatis et subiectis quare et p proo fratr erit ens rois n pt. x ex entibus rois componi ens reale ac etmum similr et syllo q fit ex p roibus licebit argmtari ex qbus oibus patet frate obiectum adequatum logica te ens rois 3o de nigs f ens rois ab aliis scitis logica distinguitur alia a. scia reales sunt qa agunt de entibus realibus logica a. ex ui nois rao radis ar qa q obiecto pt ens rois sicut et alia scia ab obiecto nomen accepunt ut Arithmetica ab Arithmis seu numeris, Astronomia ab astris Theologia a Deo. Sed his n obstantibus sit haec solutio Ens rois n e obiectum logicae pb. Illud n e obiectum logicae cui gdibiones obiecti n queniunt sed enti rois n queniunt go n e obiectum logicae pma. o clara pri. pb. gdibus primo namqs unam sufficienter n e nam n o etr unum quam sit ens cum unum sit passio entis simpte a. ens rois n e ens cogitat a. tm ce. ou n sit adeoqs revera n e unum: secda n roe q nihil e

Ens rois n e obiectum logicae pb. 3o. et ens rois logica distinguitur ab aliis scitis

Conclusio

Ens rois n e obiectum logicae pb. 1o gdibus obiectum pb. expellatis q n sit unum

Stia Fuerroes et Fr Nicena

a pb. 2oe. 1o a gdibus subiecti pb. 2do.

oia a mi logica gentranq stis rois fratr. et entia rois

ut mgt August. lib. 2. de libero arbitrio cap. 20 nam scia
ē cognitio rei ~~ver~~ veria certa et evidens p suas caas id
.e. p ri rei veritate nihil ē quando verum ē qn caas
ht sixi sciam ea cognitione veria rei p se sul nā pa-
cit nhā interdum qdā generea n entia gritrat scia p
analogiam quandā ad p primum obiectum ita physicē agit
et privatione rōis mae et vacuo rōis loci Metaphysicē
et entibus rōis quatenus sunt sibi ad mō enti veri p ē
p primum obiectū metaph. nalā isis notat Soarez to. 2. disp
sp. m initio nullam sciam sibi p se agere et entibus rōis
cum .e. p se entia n sint nec p se intelligibilia etenim n
sunt p se sciabilia et geeq nter errorē dialecticū ē dicere
p logica agat et ente rōis tangi et p prio obiecto jam q ad istam
gditionē attinet certe ens rōis n ē id ad q ōia q m logica
gritranh ordinem hnt cum .n. ut probatum ē logica et ente
rōis p se n agat sed ut probabile seq cap. et alibi rōis sle
patet alia rōis n gritrari m ordine ad entia rōis sed ij
illa si gritrenh gritrari m ordine ad illos nā id q ē p
accidens ordinatū ad id q ē p se n .a. id q ē p
p accidens 3a denigs gditionem q scil. p illud logica dis
tinguatur ab aliis scitis enti rōis n quemvis manifestū ē
n .n. pt p illud logica distingui ab aliis scitis q ad illig
gritrandi p prie et p se n spectat distinctio .n. essentialis
fit p p pria et intrinseca habentis .a. satis probatū ē ens
rōis ad logicam gritrandi sicut nec ullig alterig scia
p se n pertinet.

Nunc ptis ignia argmta dissolvanda sunt ad auct.
tritis p. cum ibi log n et tota logica sed et pte illig dia-
lectica seu topica cui giungit etenim et sophistica aut
go duas istas pter istum usu gritrandi agere et di enti
reali scil. et quo agit metaph. eo tri discrimine p ista

qd scia

ens rōis nihil

Nota

Nulla scia pt p se agere
et ~~ag~~ entibus rōis Rdo.

Error dicere ens rōis ē
lga p obiecto gitrari
R entiah rdā pbao

Qabstrahe 3a

ad auct. tritis. Rx.

Si qs urgeat ꝗ tota ꝓba accipi à s. Tho.

Ad ant. s. ꝓba R

R ad argumta ꝓia Ptia

Ad 2m membrum ꝓbis R

R ad 2dum membrum

Ad 3m membrum R

obiectio

solutio

ex ꝓpriis et n̄ūis illa duo u. ex coibus et ꝓbabilibus aut
q̄ uitandus ꝓbabilia ꝓcedant. Ad 1m si qs urgeat ea ꝓba
et ꝗ tota logica accipi ꝓd et u. accipi ita à s. Tho. in eū
locum q̄ fūl metaph. et logica agant ꝗ oī ente metaph. scil.
ꝗ ente realis logica u. ꝗ ente rōis. R. ad anti. D. Toma ubi
et Averroes, et Avicenna eos n̄ log. ꝗ ente rōis fictō q̄ nullū
ꝗ ēē in rerum nāa sed ꝗ ente rōis etam tā acceptionē hoc
ē ꝗ qcribus quatenus sunt signa rerū, et q̄ rebus ponunt in
ordē mentali ut patet apud s. Tho. 1o post. lect. 1. et 20 q̄ loca
sequti cap. exprēsē sicut qō metaph. agit ꝗ oī ente reali
in qnē quatenus ens ē ita ꝗ qcribus rerū sub qnali rōe
apprehensionis compositionis discursus quatenus sunt instrumē
ta sciendi agit logica ad rōem R. negando ans circa ꝓbem
antecedentis ad 1m membrum dico ens rōis n̄ ēē sufficienter unū
ut potest ēē obiectum ꝓprium et ꝓse alicuius scīa ut supra
ostensum ē. Ad etam membrū R. realis nāa omnium q̄ qsidrantur
in logica seu operationū intellectus sit ens rōis obiectivum
cum sit q̄dā modus realis seu intrinseca rectitudo et ꝓpietas
ipsarum operationū, etam quam aptae sunt efficere scīam q̄
ē realis effectus stantes hae oīa unte, quia proprie syllog. et
similia quae logicus qsidrat fratres significant n̄ ens
rōis q̄ magis in rerum nāa ē sed certum ordinē gcepta vel
simplicia vel composita in ordē mentali ducentē ad rerum
nāas cognoscendas q̄ oīa sequntur 1o cap. et in logica passim
magis patebunt. Ad 3m membrum nego ictō dici rationalem
logicam q̄ agat ꝗ illo fictō ente rōis sed q̄ teste s. Toma
lib. 1o post. lect. 2. dirigat actus rōis sed dicat aliqs si
logica agit ꝗ uero aliquo et reali ente ꝓ n̄ quidē accidē
sua realis vocabo R. cū Pons. in to metaph. cap. 3. q. 2.
sect. 3. distinctā realium et sermocinalium suarum natur
ē ex celebri et vulgata apud philosophos distinctione in
ter res et ꝓba unde scīa ꝗ rebus tractantes reales

quæ .u. de p̄bis agunt sermocinales appellant. a nitor
quas et logica è q̄ ga primario agit de sermone (mentali
et rationalis nuncupat.

Caput V.

Verum logicæ obiectum statuit et primo

Prima Conclusio subiectum adæquatum cognitionis in logica sunt tres operationes intellectus quatenus recte et ordinate fiunt ita S. Tho. lect. 1. in 1m̄ perihermenias seu de interpretatione p̄bis sicut dicit phs 3o de aia. Simplex operatio intellectus una quidem q̄ dr indivisibilium intelligentia f quam scil. apprehendit entiam uniuscuiusq̄ rei in seipsa: alia è operatio intellectus componentis et dividentis. Addit .a. et tertia operatio scil. ratiocinandi scilicet q, ratio procedit a notis ad ignotitiam inventionem cui .a. logica dicatur rationalis scientia, nec cè g cig gen. et ratio versatur circa ea q̄ pertinent ad tres p̄dictas operationes rationis et sic igitur q̄ pertinent ad 1am operationem intellectus .s. et sic q̄ simplici intellectu geriuntur determinavit Aristoteles in lib. p̄dicamentorum et sic .u. q pertinent ad 2dam operationem scil. et enunciationem affirmativa et negativa determinavit phs in libris peri hermenias et sic .a. q pertinent ad 3am operationem determinavit in libris priorum et posteriorum in quibus agit de syllogismo simplicis et de diversis syllogismorum et argumentorum speciebus quibus ratio procedit de uno in aliud et 1o post. lect. 1. idem .s. Tho. ita logica sive q̄dam nrīa è q̄ sit directiva ipsius actus rationis ipso actu rationis ordinato et sic sic, et hinc error procedat et hæc è ars logica .s. rationalis scientia q̄ n solum rationalis è ex hoc q è eam rationem q è omnibus artibus communis sed et ex hoc q è circa ipsum actum rationis sicut circa propriam materiam oportet igitur logicæ partes accipere secundum diversitatem actuum rationis sunt .a. tres rationis actus. Clarissime in loco è eiusdem .s. Tho. 1o post. lect. 20. ex quo lo interpretandus è illa

Conclusio 1a subiectum adæquatum cognitionis in logica sunt tres operationes intellectus primo.

quatuplex operatio intellectus et q.d.

q pertinent de illis operationibus determinavit Aristoteles

Nota quia è aliqua ars q sit directiva ipsius actus rationis et è logica. item .s. Tho.

4° metaph. lect. 4. obscuriorem q. ℓ fidto ente rois tangis
obiecto logica affert. ~~ppa~~ S. Doctorem sunt hac dialectica ē
et coibus et aliqua alia scia ē et coibus sicut psia 1a s. psia
subiectū ē ens et considerat q consequunto ens ut p̄prias
passiones entis sciendū tn q alia rōe ē et coibus logica
et psia 1a psia n. 1a ē et coibus qa eis qsidrat ratio ē unica
ipsas res coes scil. unica ens et ptes eius et qa unica oia
q sunt tt negotiari ~~ut~~ et ratio logica a. ē et opationibus rois
logica et erit et sic q coia sunt oibus s. et intentionibus rois
q ad oes res se hnt n. a. ita q ipsa logica sit et ipsis rebus
coibus sicut et subiectis considerat ~~et~~ logica sicut subiectū syllum
et enunciationē et predicatum aut aliqd huiusmodi hac oia
s. Tho. ex quibus 1o colligit quod probabile eundem doctorem
sp̄ unum locum obscuriorem ℓ ente rois mero ~~obtrudere~~ obiecto aliq
ratio. allegent. ēto nram gelnoem fundari in Arte cū eius lo-
3° gica tribus operationibus intellectus ℓ ptes exprimat. 3° recte
has operationes vocari subiectum aequatum coitatis qa quod p se
in logica scribitur ē quantum seu operatio intellectus. quo maale. ob-
4° maale. et Bato. oppon. lga et v. opus illectus iectum ē opus intellectus (Frate. n. ℓ q logica distinguitur à
psysica q in 3° et alia considerat opus intellectus solum sub-
stantiam et naalem entitatem speculative.) ē rectitudinem
illorum practice considerata quatenus scil. logica ostendit
modū quo recte et ordinate opus intellectus ad rerum cogni-
tionē acquirendā fieri potest q nulla alia scia facit q ipsum
pulchre declarat Capreolus in 1° dist. Stiarum dist. 2 q. Ad
gnomo lga et et intentio nibus seu quantitatibus 6tum q. 1° gelnoem sic x bis Logica ē et intentionibus
sive quantitatibus (ut sunt res maabili qa sic et talibus ē zhy
liber et alia.) sed ē et intentionibus sive quantitatibus quatenus
sunt mia ℓ quos intellectus ℓ quit rerum qualia sunt
et sic, enunciatio, syllog. ē. sum subiectum, predicatum, quod spes
ac. docet n. Logica quo modo talia combinanda ~~quong~~

giungenda cõponenda sint frando gpoes et syllos
ad ingenuam veritate

Caterum hoc loco expediendum ô hac gpoũ gtroversia et obiecto hoc frali g dnam fol. vista restitudo opum in-
tellectus an aliud reale an mere rem ens rois obiectum hoc
posterius affirmant ãter authores priori cap. cit. exprec Rub
q. 6. giludo. z Justiniani lib 1. mae logica cap. 2. assert. 1
g ponunt mdale obiectum ~~ed~~ logica eo opationis intellectus frale
et eo ens rois et priori log. s. tho. in lib. iamiam cc. de
posteriorum. 4° Metaph. to. 4. volunt go isti authores obiectũ
logica, ex ente reali, quo ad mdale, et ex ente rois quo ad frale
eo constatum.

g istos sit vera Conclusio Restitudo opationum intellectus
gs ingreditur logica realis e antogs modus quem intellectus et
facies in opando g sorbis realis e ipsa eis illi g ens rois abob-
ieli rem excludunt ut Fons. ito Metaph. cap. 3. q. 2. sect 3. et 5.
Joanes. to. 2. metaph. disp. 5. q. ab initio et to. 1. disp. 1. sect.
4. n. 25. Cc. q. 5. a. 2. et 3. Mureni q. 2. premiali g bant istã
giludam indirecte argunta priori cap. allata g ens rois nullo
mo potest obiectum ee ~~Logicae~~ sed directe et g bum hac unica
rae g effectus realis n est g entia ni a ena reali sed opes
intellectus stm illam rem tem quam ingeniando a logica et
effectum realem go frales illa rao realis e ma. e physi-
cis g se nota Mi. p. sed e effectus realis et fit g demonstrem
quatenus fratr demonstrao e: na demonstrao et finito syllo ra-
tiens Jacam: item opinio e effectus realis et fit g syllum
dialecticum quaterus fratr talis e similis dno, dimini qua
tales ducunt nos in realem rei cognitionem seu notitiam
go opes intellectus stm illam rem g in illis a logica gi-
ditur hunt effectum realem cum sit instrumentũ quaterus
g dunt realem effectum e reale opes intellectus a logica

Controversia et frali obio lgae.

g ale obtin mdale et frale statuunt isti autho-
res

Corolla secunda
Restitudo opatum illectus gs ingitur lgae realis e

g b indirecte.

g mera rae g b. directe ens rois
e pae eo obtis mae

Demonstratio et sio

Obiectio

Confirmat.

Zplr sumi actum intellectus rectum et ordinatum

Ag alius impotes mi se: nisi reale accipit a dictamine lgi

Actor n. est realis, et intrinseca rationis

Declaratio similis

gsiet ratio quatenus sunt instrumenta sciendi ē a. scia reale g dicit rao fratis obiecti logica (instrumentū scia) ē realio
Et diuersis hanc doctrinam obiicit tale argmtm denominatio extrinseca, nihil reale ponit in eo, q denominat sed opos intellectus dirz recta seu ordinata denominatio extrinseca. go fratis rao illorū rectitudo scil. seu ordo nihil ē reale in ipsis opationibus ma. ē manifesta int n. dr denominatio extrinseca ꝗ fra à qua res denominat ē ait in re sed extra rem ut u. g. paries denominat extrinsece unis à unione sali. q n ē in parie sed in oculo. mi. pb. ~~particular~~ opos ~~intellect~~ intellectus dirz recta et ordinata ab actu logica reflexo q illas dirigit et ordinat sed ista actus ē distinctus realr ab ipsis opationibus directis actusq ipsis ē extrinsecus go opationes tm extrinsecae denominat dicunt directa seu ordinata cum directio seu ordinatio ita sit extra ipsas sicut ē unio extra parietem unum. Confirmat actus intellectus nihil reale ponit in obiecto suo sed actus logicus reflexus q ē directiuus opum intellectus et q obiecto ipsas opos intellectus go p hanc directionem nihil ponit reale in ipsis opationibus? Antaqz ad hoc argmtm Ab Notandum ē prig hac doctrina zplr dici poe actum intellectus rectum et ordinatum 1o ut respicit distinctam aliquam opationem seu actum intellectus reflexum ꝗ scribentem modum operandi ~~ita~~ ut respicit intellectum seu habitum intellectus à quo effectiue p̄cedit, sdm 1m respectum nihil accipit in se reale actus rectus à dictamine logico cum ab illo physice in actuatur quare illis respectu actus mpatus n elicitus ē sdm alterum n. respectum ~~habet~~ realem et intrinsecam rectitudinem quam accipit ab intellectu à quo effective p̄cedit quasi rectitudine caret actus aliqs intellectus nitroz similē ē de aliquo q iter fecit usq duce q iam ostendit iter n.

rectum ē tam ab illo q̃ fiunt iter q̃ à duce sed direz-
si mod rectitudo n. ambulationis ut recta ambulet n ē ef-
ficienter à duce cum dux suis monitis et indiciis nihil pau-
cat ni actu ambulationis ut clarū ē sed ē efficienter ab
ipso ambulante etsi ex directione ducis q̃ s mo ita et
obiectiuè n efficienter influit in ipsam ambulationem
aliud simile ē in genere uirtutum alq. u. g. temperan- Aliud simile
tiæ, ieiunii ē à prudentia n efficientor cum prudentia sit
in intellectu alq. u. temperantia in uoluntate ~~in uoluntate~~
sed moralis (ista prudentia) et impatiuè cum pru-
dentia perfibat quo mo hic et nunc temperantia sit ab
ipso a. habitu temperantiæ ~~temperantia~~ ē item alq. aliciti-
uè et efficienter respectu prudentiæ dr directe et ordina-
te denominoe extrinseca respectu temperantiæ ~~et~~ intrinse-
cam rectitudinem et perfectionem ~~iuxta~~ hanc doctrinam
gessa Ma. distinguo mi. negando illam in recto sensu con- Ad argumentum
cedendo in ro et gregenter gendo ea q̃ in p̃bo minori
et grimoe affermando cum iuxta ro sensum procedat: qn ipsio dr
opoes intellectu quatenus directoe sunt geitrani à logica si illa
directio sumatur respectu alq. reflexini dirigentis n signi-
ficat roem fralem obiecti q̃ rao fralis sed tm roem fralem
sub qua sicut a abstractiones in scitis sunt roes sub qbus geitrant
sua obiecta ita a abstractiones scil. n geitrant ita in logica
rao sub qua geitrant opoes ē directio q̃ in ipsa ubi et no-
minoe a illa opationibus attributa n geitrant si u. direc-
tio illa sumatur respectu dirigentis effectiuè dirigentis seu realis
opoem realem roem efficientis tunc directio illa passiua
seu rectitudo ē rao fralis q̃ obiecti logici et plane realis
3a Concluo subiectum adquatum attributionis logicæ ē recta Conclusio Tertia
dissertao q̃ talis (fralis sub hac roe) pb. à gdictionibus subiecti adquatum attributionis
nam imprimis ē una ita ut scil una ~~et hoc~~ ~~et~~ ~~mimi~~ expli- logicæ ē recta dissertao q̃ talis pb.
cari dicendo Recta dissertao ē ordo quo ignotū ex notis ~~et gdictionibus subti~~

ꝓia q̃ in lgca gstrantur respectu ad illas

patebit Deinde ad illam ōia q̃ in logica gstrantur re-
ferunt̃ nam vrlia ꝑdicamenta subiectum, ꝑdicatum et alia
plura tractantur quateng sunt principia et ptes rectae
dissertationis ꝛ secūs ac mā et ꝓra. quatenus sunt prin-
cipia corporis naālis q̃ ē subiectum attributionis in physica
Denigz ſ illam al ōibꝫ aliis scies distinguitur nulla n. recta dis-
sertationis naam et affectiones explicat in logica. Hactenus
in re ē oium illorum q̃ dicunt modum disserendi ē obiec-
tum logicae vel modum sciendi latius sumpto vocabulo sciendi
scil. ſ cognoscendi ē n. modꝫ disserendi ortus ē ad ignio-
tum aperiendum mō gstructo quem modum nos expressimus vo-
cabulo recta maluimus .a. ita notare obiectum logicae qa
vocabula modꝫ sciendi; modꝫ disserendi aequoca sunt su-
munt̃ n. et ſ ipso habitu ut ſ certuti disputōe capiz ni-
dimꝫ. ē .a. ꝛplex ſies huius obiecti scil. ſ finio, divisio
argmtāo ut tr notat Doctꝫ in topica Ciceronis commenta-
rio alias to. 2. tot n. sunt ortus, qbꝫ in rei cognitio-
nem ſ uenimus nā ſ ſ finem cognoscimus ē tam ſ
divisionē ptes ſ argmtoem passiones seu affectiones
rei

Conclusio 4a
subta principale lgcae
diversos respectu ē argmtāo
et syllg. et ſ monstrāo
ſb. 73.

4a Conclusio subiectum principale logicae tam diversos
respectu ē argmtāo et syllg et ſ monstrāo pb. 1o inter tres
opōes intellectu principale gstrat̃ à logico 3a opāo te-
ta. ſ. Tho. lect. 1a in 1m poste. cum duae priores ordinent̃
ad 3a imo logica dr rāonalis à 1a opōe q̃ sola ē rōnis: nam intellectu rāo dr quatenus ex uno colligit aliud
seu q̃ idem ē rāocinat̃ ē ad argmtāo principale obiecti
respectu ſ ōis et divisionis quae utraqz etsi dissertāo sit
et ſ utraqz ſ ob agat logica agit in ming principale tam
pb. inter argmtōes ſ facilissima et principalis ē syllg ad
quem ferme caetera ſies reducunt̃ l. enthymema, inductio

lgca q̃ tractatur dissertatio distinguitur ab aliis sciis quorum ut haec ſra

modus disserendi ad scil. ſ cognoscendi ē n. modꝫ disserendi

N.

Modus sciendi et modus disserendi ſ aequoca

Triplex finis obiecti ſies

Conclusio 4a
subta principale lgcae
diversos respectu ē argmtāo
et syllg. et ſ monstrāo
ſb. 73.

lgca dr rationalis à 3a opāe

ſb. 2dae

exemplum) et de illo fusiq agit logica qo syllo e principale subiectum inter ipsas argmtoes. 3m denq ita ostendit inter syllos ~~inter syllos~~ effectissima et principalis pres de demonstrao ipsaqs maxime intendit in logica et ab illa presertim logica instrumentu sciarum nomen qo principalissimu oio obiectum logica e demonstrao. ~. Iuxta hanc geluodem geniari sunt quorundam auctorum hia de obiecto logica ut Alberti magni q in plogo predicabilium argmtoem Scoti q 3a q. sua logicae syllum Ammonii a simplicii qm statue predicamentorum demonstroem obiectum logica statuunt loquuntq n. illi authores aut de principali obiecto logica aut de obiecto logica aristotelica cuius subiectum attributionis adquate syllum principale. u. demonstroem ee dubium ne e certe Scotus lo. cit. expree dicit syllum de 1m et primum obiectum logica adeoq de adquato ne logica nam de priorum q. 2. ponit syllu obiectum librorum priorum totiusq logica obiectum ait ee instrumentu sciendi sub quo deoem et divisione et comprehendit ut in seipsum manifeste seipsum explicat.

Iuxta hanc conclusionem conatiantur aliqua dicere

Ex duabus disputationibus colligo talem deoem logica logica e scia docens facere rectam dissertationem seu oraonem qua ignotum ex notis manifestamq. scia e loco generis, reliqua loco differentiae.

Corollarium

Prolegomenon. III.

De Qualitate Logica.

De tbus circa qualitatem logica disputabimq 1o speculativa ne sit an practica ito an sit ps phia 3o de distinctione logica docentis et utentis ac aliis quibusdam divisionibus.

Tria circa qualitatem logicae disputanda.

Cap. I.

Speculativa ne sit log. an practica.

Cois e ex talis doctrina ito metaph. textu 3o Scianu

3m gb.

Tertia divisio in speculativam et practicam

dimisio in speculativam et practicam alibi ex instituto explicanda hoc lo ut tria ad logica ferri possit ad utriusq; discrimine breviter hæc notanda. 1um speculativa scia de cuiq finis ultimus eo opus loquor. a. ad fine intrinseco seu quem ipsa scia nata intendit non ad fine extrinseco seu facientis. Fieri n. potest ut qs sciam intrinsecè speculativam suo arbitrio ordinet ad qlum q. u. sciam intrinsecè practicam tm cognitionis non operatois cao sibi comparet

X 2um speculativa scia quod practica et finis ut terminus ultimus et principalis eo sola cognitio. Practicarum cuiq finis Rao.

2tus.

Qm vel scia speculativa

eam qe scia aliqua tm naam et passiones alicuiq rei demonstrat, nullumq; modum aut regulas faciendi alicuiq opis prescribit sive res qs qsiverat potest a nobis fieri, sine non illa scia eo speculativa Ea. u. q regulas aliquas operandi tradit, etsi simul et naam rei explicet eo practica. 3um

Qa practica

Speculativa scia 3tius cum alter sit cognitio practica in hoc

speculativa scia tm unum sim assequ finem suum: practica. u. ht duos alios unum eo cognitio qs elicit et q qs dirigit alium quendam actum q non ab ipsa, sed ab alio potentia vel habitu elicito seu efficito q alio eo ultimus finis scie practice et praxis de u. g.

Utrumq; Eclarap exemplis

Physica eo scia speculativa qa qtemplatio corporum naale solaqs qtemplatione qtenta eo nec ad aliq opus faciendum ex se ordinatio Ethica. u. eo scia practica qa cognitione virtutis elicit ut p eam horum dirigat in actibus virtutis exercendis q alio licet sint ultimus finis Ethicae non tm ab ipso sed a virtutibus eliciuntur. 4um

Practicis habitis et praxis 3plex accipiuntur 4o lato

practicis habitis et praxis q obiectum illis eo ab autoribus 3plex accipiuntur primo lato p quocunqs habitu et fine ut opus aliq sive illud sit actio immanens, ut actio voluntatis et intellectus sive transiens ad externa sive tms post se effectum ut aedificatio sive non tms ut citharizatio eqs hac acceptio generica distinguens uno noie adquate habitus oppositos specu-

Hæc acceptio generica

latius. 2to accipiunt stricte ut practica idem sit q
actuum actioq; immanens tm dicat praxis quo mo op-
ponit practicum factivo et praxis factioni factivus. n.
habitq; a q circa factionem hoc e opq externu versat quo-
les sunt oes artes mechanicae 3o strictissime praxis sumitur
tm p actione morali seu studiosa quo mo sola prudentia
et Ethica habitq; intellectq; practici sunt na ambo versantur
circa actiones morales hae porro acceptiones fundantur in
variis locis Arist q bq varia a practico intellectu vel habitu
ipsaq; praxi locutq; e q loca alibi expendimus.
His suppositis varia sunt autho. stia a ponta. qstia 1a e
eorum q dicunt logicam ee speculativam ita Scotus in p logo
sextoritiarum. q. 4. Durand. ibidem. q. 6. Jolq et Pol Tol. q. 4.
p. mali fanelly. to. 1. cap. 7. Forcinas cap. 6. metaph. q. 2.
Capolq. q. 2. plogi. a. 1. et ux ee. s. Tho. 1a 2dae. q. 57. a. 3.
ad 3um ubi ait in speculabilibus 2da ee p modum cuiusdam
opis ut destructoris ipsi ordis generis opq numerandi et ito
q unusq; ad suiqmo opa eorum habitq speculativi ordinantur Dui
p quada similitudinem artes scil liberales 2da stia e eorum 2da mult
p dicunt logica ee practica e notaliu Gabrielis in p logo.
q. 1. a. 2. Sckii. q. 4. p logi. a. 2. eamq; extendunt fardung
6. metaph q. 3. et v. Pons. 2. metaph. cap. 3. q. 2. sch. q. (.(.
q. 4. a. 5. et minuunt Soarez to 2. disp. 19. ab initio. 3a stia 3a stia mult.
e illorum q dicunt logica ee simul speculativam et practica Lgq ee simul speculativam et practicam
q stio varie a variis extendit. Alii n. aiunt ee duos dis- Alii dicunt ee duos distinctos habitq et q mo.
tinctos habitq quorum unus sit speculativus p scil natu-
ae proprietates morborum discernendi in se quae cognoscat et
demonstret alter n. practicus q regulas dictat quomo sit dis-
serendum. ex illis n. distinctis habitibus unum totalem logica
p aggregatum q p lari ita ux et entire Soarez to 2.

Aliii cē unum simple habitū et q̄ ao.

disp. 44 subsistem Aliii q̄ unum simplē habitū q̄ sit
una simplē qualitas, volunt simul cē speculativū et prac-
ticū sēm varias acceptiones sicut una aīa in hoc sp̄
diversas op̄es simul ē rationalis sensitiva et vegetativa
ita varietē to. 1. in primā. ptē disp. 9. n. 2. Rub. q. sin.

Rub. nulla sp̄ē cē integra speculativa ḡ practica

4a sha.

4 q̄ addit logicā cē magis speculativā ḡ practicam
q̄ probabile putat Soarez. lo. cit. 4a sha ē illorum
q̄ dicunt logicam nec speculativā nec practicā cē sed

ḡ cē organica

cē organicā seu instrumentalē ad suas tam speculativas
ḡ practicas ḡsequendas inventā, ita autores Graeci et
alii supra prolegomena disp. 1. cap. 2. ab initio citati.

Conclusio 1a

Falsum ē logicam nec ē speculativa nec practica ḡb.

1a Conclusio falsum ē logicam nec ē speculativa nec
practica ē q̄ authores 4a sha et ḡb. oīs habitus intel-
lectus ē practicus vel speculativus logica ē habitus intel-
lectus ḡo ē speculativus vel practicus ḡb. ma. intellectus
adquatē dividit in practicū et speculativū 6o Ethicorum
cap. 2. et 6. Metaph. to. 1. nōe actuū 1a oīs actus intellectus
vel ē practicus vel ē speculativus ḡo et oīs habitus
ē habitus quoad hoc ag̃ actus (quos gerunt)
vel speculativus vel practicus. Primo oīs habitus intel-

Confirmatio

lectus versatur circa cognitionem alicuius veri aut sp̄
se et ē speculativus aut sp̄ aliud et ē practicus nec
p̄t fingi medium q̄ negotium utriusq̄ quare vana ē

q̄ vocandus vanus effugium ad principales scias

xb

effugium verū hoc cē d habitibus principalibus n. a. et
instrumentalibus qualis ē logica. porrō superius non prac-
ticum in hac genere in 1a acceptione q̄ ut scil. opponitur
adquatē speculativo in hoc. n. sensu solum q̄ cedit tota
ḡbao. 2

2da Conclusio

2da 1a 2da vera speculativa

2da Conclusio logica n ē simplē speculativa ē q̄
1a opinionē et illa ptē 3a q̄ dicit principalē cē specu-
lativā. ḡb. Illa scia n ē speculativa q̄ cognitionem

ḡb.

obiecti n̄ ht p̄ finē ultimo sed logica cognitionē sui
obiecti n̄ ht p̄ fine ultimo go n̄ ē speculativa mi patet
mi. p̄b. nam d̄ fiōem syllam ūtō cognoscit ut ea cognitione
dirigat intellectū in gerendis d̄ fiōbus syllis ꝛc.

3ª Conclusio. logica ē simpl̄ practica p̄b. 1º eōrū sua ē
vel speculativa vel practica ut patet ex prima Conclusione sed
logica ē sua iuxta p̄ legomenon rātū disp. 2. cap. 2. nec tn speculativa
ut p̄bat ē in rāta geluōe go sup ē ut sit practica
rātō p̄b. ille habitus ē practicus cuius actus ē notatū practica p̄b. 2dō
ipsegō finis ultimus ac principalis ē praxis seu opus logica
ē talis go ē practica mi. p̄b. p̄ius logica actus ē docere
quo mō ~~quando~~ disserendū sit ꝗ ē iudicium practicum finis 4. ultimus
ē recte disserere q̄ artiū intellectus quatenus libere ex- quomō et in quo tempu recte disserere praxis
cercetur et p̄ceptis dialecticis dirigitur praxis ē rātū 1ū et
rātū sensu in 4º notabili allatū atq̄ logica ē practica adi-
una fabrini 4. habitus circa opus externum p̄ se nexsantes lo-
gica. a. p̄ se circa opa rōis. 3º p̄b. exemplo logica nobis p̄b. 3º ab finis lgca
ab stoicis relicta in qua potissima d̄monstrōes in libris priorum
et post. sunt practica u. g. q̄ syllogismus d̄beat fere tres ter- d̄monstrōes practicas
minos ꝗ medius terminus in 1ª fig. d̄beat semel subiici
semel p̄dicari in antecedenti q̄ n̄ d̄beat ingredi geluōem
ꝗ d̄monstrāo d̄beat ~~geluōem~~ gerere ex primis veris
immediatis notioribus Notanda ē .a. hic diligenter doc- Nota.
trina illa ex Gabriele. q. 11. p̄logi cognitorum practi-
ca ē ēplicē dictativa et ostensiva: Dictativa ē q̄ Cognitio practica triplex ē dictativa et ostensiva et c.
explicē dictat seu impat d̄terminatē aliquō faciendū ē
qualis ē 4. u. g. hoc Deus dt coli die sabbati cultu latriae
ostensiva ē q̄ ostendit modū operandi in virtute cuius Dus eam
dē intellectus dictat operandū ē et voluntas vult p̄t rectā
rātōnem normam artis vel virtutis operari talis ē hac cogni-
tio Dong cōponitur ex fundamento parietibus tecto, prior — practica ē dictativa
modus ē vere p̄ius prudentia posterior ē artium et scientiarum — religiosa et sacra os-
tensiva

Conclusio 4a
ergo ratio qd speculativa pb.

practicarū nitur quas ē logica q̄ cū dr fre actus practicos et ostendimus n ꝗ distinguimus id accipiendū ē
4a Concluo logica ē sdm quid speculativa pb. 1o Satis
pure practicē n exacte naam ac proprietates opis à se
directe contemplat teste Arte ruto metaph. textu. 2. no ars
fabrilis n gsidrat naam ligni aut ostendit artificiosi ex
eo facti nec proprietates, ni quantū ad finem opis artifi-
cii verum ē sed logica profectō gsidrat naam ac propri-
tates ctrois, divisionis, syllo &c. go n ē pure practi-
ca sed admixtum ex aliqd speculationis. ruto pbat
ista geluoes ois propo ē vera vel falsa proum et fu-
turo contingente neutra ē determinate vera vel altera
ē determinate falsa syllog et monstrating ponit sciam
ni logica n sicut practica cum n tangant ni operando
sed plane sunt speculativa go logica q̄ circa tales ver-
sat ē sdm qd speculativa sdm qd ings nam simpl
et absolute ē practica ut ni 3a geluoe probatū Christmat
ex quada analogia scia moralis seu Ethica sicut n. Sac
versat circa actus voluntatis rectos ni gnre moris ita logi-
ca versat circa actus intellectus rectos quatenus sunt ac-
prendit ni serviunt ē.a. moralis scia ex coi opinione
simpl practica et sdm qd speculativa go et logica
&c.

ratio pbat q'dam conclusiones

Confirmatio ex analogia scie moralis seu Ethice

Caput. II.

Aenigmata q̄dam dissolvunt

Contra 13 geluoem obiicit 1o multi Artis

Adversus 1ā geluoem Secundis capitis obiicit 1o Artes
tex. cap. 9. dividit problemata in speculativa, activa seu
practica et instrumentalia: q̄ ultima instrumenta scil.
cap. 12. vocat Dialectica et greqnter sunt distincta problema-
ta à speculativis et practicis go et ysta Dialectica seu logica
erit habitus tm instrumentaris seu organicus nullo.a.

nio speculativis vel practicis Q ad ans. Arlem ibi q pble- solutio
mata practica intelligere moralia, ut patet tum ex exem-
plo allato utrum voluptas sit bonum necne tum ex cap.
12. ubi ex ea q ante practica vocarat vocat Ethica
quare Arles tm distinguit Dialectica seu instrumentaria
pblemata à speculativis et practicis strictè sumptis hoc
e moralibus n. a. à practicis universim acceptis hinc et
in sequentis plg n inferri, qz Dialectica nec ea speculati-
va, nec practicam moralem, q certissimu e: n. a. colligi
simplr n de practicam posset et dici posuto q Arles pble-
mata practica absolutè et generalr accepit cum log et spe-
culativis et practicis pblematis principalium suarum à qbus
distinguit instrumentaria Dialectica, q e instrumentalis scia
n q pblemata logica, seu ipsa logica practica n sit, sed
qa ratio instrumenti logicam magis distinguit ab aliis scis
qz ratio practici q illi genericè cois e cum aliis scis prac-
ticis atqz hanc puto ee rem qo Arles logicam inter
suas speculativas et practicas mentionem n fecerit qaid
q in illa principium e respicit posuit q scil sit directrix
omnia suarum q ipsum n e parva dignitas logicae. ratio obiectio 2do
Arles 6. metaph. texit catalogum speculativarum et practicarum
scientiarum inter eas. a. logicam n numerat qo saltè ex Aris-
totelis sententia nec speculativa nec practica e Ad hoc argmtm
patet Q eio ex dictis in fine Q scionis Ad 1um argmtm. Addo solutio
Arlem eo lo q tm. enumerare tres scias speculativas, prac-
ticas. u. speciatim n recensere. 3o obiicit Intellectus ipsaq obiectio 3o
operatio ex se indifferens e ita ut accidant illi res speculati-
vae et practici qo et logica dirigens intellectum in suis ope-
rationibus ex sua natura erit indifferens et sequitur nec speculati-
va nec practica. Q negando sequam. etsi or. operatio intellectus Q. neg. sequ.

abstractè et nõ terminatè sumpta nec sit terminatè speculativa nec terminatè practica sicut et ipsa potentia intellectiua in aliqua terminata ogae nrio è determinate practica uel speculativa Caterum aliq Dialectica è terminalis dicitur, atque practicus scil. ad ogis practicis quantum et ipse habitus logicae terminatè è practicus nam habitus in hoc sensu ad hem p quem gnrabo. Contra idem gelnodem ita licet argmtari Ille habitus è speculativus cuius ultimus finis è speculatio sed ultimus finis logicae è speculatio go logica è speculativa simplr ma. è talis ido metaph. tex. 3. Mr. pb. ultimus finis logicae sunt tres et tres monstrare faciendae in aliis scitis sed ha sunt alis speculativis in plerisq scitis nadalis go &c. Ad hoc argmtm ut patet notandum speculatio et praxis non opponi sed tm ea diuersas res q tm sunt eidem alui quaerire: opponi a. simplr speculatio et notitia practica nunqs n. speculativus aliq pt ea practicus nec practica notitia pt ea speculativa sed speculatio pt ea obiectum notitiae practicae quatenus illam practicam notitiam dirigit ut tm fiat. n. g. speculatio aliqua physica quatenus forte in obiectum speculabile dr speculatio, eadem quatenus à logicis regulis dirigit ut sit rectè ordinata è praxis illa ipsa dnqs quatenus eadem regulas prudentiae hic et nunc exercet è praxis moralis. Ad argmtm Ra. ma. uera ea si speculatio sumatur fratr: falsam si sumatur sub ratione praxis Ad mi. dico speculatio ea obiectum logicae sub hoc praxis vnde patet ad dicendum ut ad pbem minoris nam minor illius pbis uera è de speculatio gestrata respectu sua quia illa abstrahit falsa respectu logicae quia illam dirigit respectu

Alius speculativus è terminalis dicitur, atque practicus

Contra istam gelnodem sitis

Speculatio et praxis non opponi sed tm ea diuersas res: opponi a simplr speculatio et notitia practica

Ad argmtm Ra.

n. logica speculac̃ dr praxis 2dm argmtr ꝗ geluocem modꝰ resolutorꝰ ē ꝓprꝰ scie speculatiue sed logica tenet modum resolutorium ut patet ex libris Analyticorum priorum et post. q̃ a resolucõe noẽ accepunt go logica ē scia speculatiua Rsp negando ma. vrlr sumpta sl mi. dr resolucõem logicam ꝯ practicam ut tn notat purana pemio in libros prioꝝ sis ~ bis prie dnr resolvere q compositos syllos in simplices redigunt qꝫ imperfectos ad perfectos malegꝫ dispositos ad priores figuras reuocant et 2dm Guigmo resolucõis significõem inqt Alexander liberis ~~et~~ resolutoriis inscribitur et paulo infra rõem reddit suo loco explicandam go libri illi resolutorii inscribantur et n compositorii cum tn multa et composita syllorum et modorum ibi doceant ꝗ 3a conclusio obiicitur nulla opaõ ē praxis qa intellectꝰ extensione fit practicꝰ hoc ē versando circa opꝰ alterius potentiae ꝗs intellectꝰ, sed logica versatur circa opera intellectꝰ go n versatur ~~circa~~ circa pxes et qeqnter n ē practica Rsp negando ma. nam oes opera ~~intellectꝰ~~ intellectꝰ liberae actae sunt ut possint dirigi tn logice ꝗs moralr adagꝰ splici rõe praxes ē pnt. sl rõem adiunctam dico intellectum extensione practicũ dici qa actꝰ illeꝰ practicꝰ ē; practicꝰ quatenus versatur circa alium distinctum actum sine distinctis is, sit ipsiꝰ intellectꝰ sue alterius potentiae semꝰ n. erit extrinsecus actui intellectꝰ dirigendi seu practico sl mi. dico logica versari circa opera intellectꝰ sub rõe directionis actꝰ ut praxes sunt.

Contra 3a conclusio obiicitur

Contra 4a 5a 6a conclusio obiicitur

Contra qa conclusiõem sic obiicitur Vnꝰ et idem numero habitꝰ n pt ē speculatiuus et practicꝰ etsi alterũ primo ipsaꝰ dicatur quemrie go nec logica pt ē simplr practica et 2dm qd speculatiua tns pb. actꝰ speculatiuꝰ et prac-

tics sunt simplr diuersi ita ut unq̃ n̄ possit reipsa simul
ea speculating et practicq̃ go nec habitq̃ q̃ f̄ actq̃ gnrat̃ ut
unq̃ et idem ea speculatiuus et practicq̃ huic argmti solu-
tio pendet ex eo an sciā sit una simplex qualitas uel
collectio pluriūm habituū hntium inter se unitatē ordinis
alit. n. q̃ prior dfendit (q̃ sit simplex qualitas.) Qnt ille
q̃ posterior tuendo (q̃ dicunt ea collectionem.) nos hoc loco
supponimq̃ posterius tangq̃ pbabilior alibi dclarandum atq̃ ad
dicimq̃ logicam n̄ ea unam numero habitū sed totale quan-
dam ex pluribq̃ gslatim ordine quodā. Hinc fit ad argmta
distinguendo ans n̄ sit unq̃ et idem habitq̃ q̃ sit simplex qua-
litas ea speculatiuq̃ et practicq̃ eodo n̄ sit aliqs habitq̃ ex plu-
ribq̃ gslatq̃ ea speculatiuq̃ respectu quorundā sciārū habitū
habituum et practicq̃ respectu aliorum partiūlium nego Ad
segam dico logicam tum alios habitq̃ scālēs ea speculati-
ua et practicam tum alios qatn simplr plures uel
paauiores sciēs ex sunt practicī habitq̃ atq̃ simplr prac-
tica ē.

An scia sit una simplex qualitas uel collectio plurium habituū

Ad hoc scia.

Argmti solutio

Caput III.

An logica sit pars sciae uel tm instrumentum.

Varia scia

Magna fuit inter ueteres de hoc cap. controuersia aliq
n. ex Graecis scrbi interpribq̃ ut Alexandr philopong ar-
censent logicam tm ea instrumentum et nullo mō pten
sciae q̃ stoici tm pten et n̄ instrumentū ea pterdoxum
plato u. et Academici et pten et instrumentū ea pterdoxum
ea uoluerunt qbq̃ subscripserunt simplicq̃ scriptoe in Predica
menta et Boetiq̃ lib. 1. in porph. tu longe ab initio antequ sciā

stram nram dicamus breuiter et clarandum a quid sit philosophia
noster philosophia, si nim nomen philosophie significat amorem seu
studium sapientiae ex impositione tm et usu significat
i. q. sophia sapientiam Iul. nam q sophi antiquitus di-
cebantur et inuentores fuerunt pitagora philosophus hoc ad iactantiam
fugiendam modestius uocauerunt ipsum tm significatum sophia
seu sophorum abolere noluerunt et itaq philosophia seu sapien-
tia nihil aliud ijs cognitio rei p caas seu ut Ammonius
initio predicamentorum ex ueterum stia refert cognitio rerum
ut sunt: dicunt n. illi philosophari q rerum abditarum caas in-
dagant Admiratio namq hos ad philosophandum impulit ut
testatur Aries 1o metaph. cap. 2. go q caas rerum primas tenent
seu quo mo res sint perspiciunt psi dicunt itaq philosophia p-
fectio rerum p caas scia e.

Ta Conclusio logica e instrumentum philosophie e ij stoicorum
omnium peripateticorum et ipsis Aristotelis ut patet tum ex inscrip-
tione organi tum ex 1o top. cap. 9. ubi p proes logicas
instrumentales uocat pb roa Ille habitus e instrumenta-
lis respectu scientiarum seu philosophie q aliis praeparat instrumenta
scientiae, et quo utuntur aliae scientiae ad sua obiecta cognoscenda
sed logica talis e ut patet ex hactenus dictis go ex.

Dices logica tradit instrumenta scientiae go ipsa non e instru-
mentum sicut u. g. o gladius e instrumentum militis non a. ars
fabricandi gladios. Hoc argmtum tibi Zabarella lib. 1. cap. 12.
uocat puerile ac leue q Iul. et nonne litigat cum et re gestat
nam etsi reuera in rigore et summa proprietate logica
non sit instrumentum philosophie sed potius et pro syllog et monstratio,
sint instrumenta qa tm usitato tropo ab obiectis et nomi-
nocam sumunt philosophie ueteres logicam instrumentum appella-
runt sicut go supra diximus ab Aristotele uocari logica modus
sciendi eo q tradat modum sciendi ita ab eodem et uete

Prologus seu elenchus philosophie.

philosophia q.

q philosophari dicamus

caas philosophandi.

Conclusio qa logica e instrumentum philosophie

pb. roa

Obiectio

Resp. Zabarella

logica in rigore non e instrumentum

pb obiectis et nominatos sumunt philosophia

ribus dicta ē organum seu instrumentū qa explicat instrumenta sciendi et quis in rigore instrumentū n̄ sit ē in uere ac priē habitus instrumentalis respectu aliarū scia-
rum principalium qbus instrumenta sciendi parat.

Conclusio 2ata. Logica n̄ sm ē instrumēt phia uera et uera illius pt ē ij Graecos initio capitis citatos et fundunt a. illam pter veteres hoc supra citatos puzana pomio in libros priorū Pens. rdo metaph. cap. 3. q. 3. sect. 3. Cl. q. 4. p. pb. 1° ex scole 1° topicorū 12° ubi cum distinxisset tria genera prium physicorū Ethicorū logicorū hac subiungit q igitur ad phiam attinet solum veritatem et istis tractandum ē Dialectice u. ad opinione ex qbus patet phiam tractare et monstrative n̄ secus ac et ~~qbus~~ logicis atq et physicis et Ethicis gsequitur logica n̄ minus phia sta ē atq physica et Ethica sicut ij cū disputant sm probabilia et Ethici, physicis aut logicis ea disputatio n̄ ad phiam pertinet sed ad Dialectica disputatrice seu habitū opinativum

Sto pb. rdo rdo pb. loa oīs scia rei alicuius p suas caas ē pt phia cum phia adequate sit cognitio rerum p suas caas sed logica cognoscit rectitudinem op̄ oīum intellectus p suas caas et monstrative q nulla alia scia facit go logica ē pt phia

Confirmatio. Confirmatio Ethica q versatur circa directione actuū voluntatis ē pt phia go et logica q dirigit scientifice opera intellectus nihilo inferiores imo nobiliores actibus voluntatis et ē pt phia. Adversus hanc gloriam obiicit 1° nulla pt phia ē pt altera sed logica ē pt phiam atq pt phes

Contra conclusionem obiectio. illius go n ē pt phia Rz negando ma. n. ē absurdum ut una pt totius sit pt quasi alias ptes eiusdem ut in humano corpore manus vel ea pt alia membra ex oībus quae ministrat idem in mundo sunt alia ptes pt Soem. rdo

Obiectio sto. obiicit instrumentū alicuius n̄ ē pt pt illius logica ē in

strumentū sphia go n ē ps illig ꝓ negando ma. nam mang et instrumentū et ps Gōis ē / nec valet q philoso ng ꝓt ineptum cē hanc similitudinem eo q mang n eigdem instrumentū et ps ent cum int in instrumentū aiā et ps corporis nihil ingis hac ꝓsio valet etsi n. mang ad corpg et aiam relata respectu diuersorū instrumentū et ps sit ad houm in relata eigdem hōis scil. ps ē et instrumentū imo ut logho stles 3o de aia cap. 8. instrumentū instrumentorū.

ꝓ.

X.

Caput IV

De logica docente et utente

Celebris ē distinctio logicā in docentem et utentem apud s. Thoma. q metaph lect. q et Seotū q. 1 ꝓ dicabilium prioremque posteriorem generū rebg sorro de membris huig distinctionis varia sunt authorum sia 1a ē Murcia. q. 3. dicentis eundem habitum scientificū cē logicam docentem et utentem Docentem quatenus prescribit regulas disserendi, Utentē quatenus in explicando mō disserendi utitur ipsis regulis. 2da sia ē Xcipsi q. 2 metaph. to. 5. q censet logicā docentē et utentē cē unum et eundem habitū et utrasq; rōe scientificū scil. et quatenus docens ē seu quatenus prescribit precepta et quatenus utens ē seu quatenus syllogismos gstruit in oibus scis. 3a sia ē recentiorū quorundam apud Rub. q. 3. n. 7. q aiunt logicā docentē et utentē cē duos distinctos habitus algs utrumq; cē ppriū scilicet logicam docentē cē speculativam utentē n. cē practicā. 4a sia ē Rub. q. cit. n. 10. q contentis logicā docentē et utentē cē unū habitū sed ut docentē cē scilicet ut utentē n. cē artem gstruentē syllogismis oibus scis. 5a sia ē Fons. ritō metaph. cap. 3. q. 1.

Logica distinctio in docentem et utentem

Varia sia.

1a eundem habitum scientificum cē logicam docentem et utentem

2da logicam docentem et utentem cē unum et eundem habitum utrasq rōe scientificum

3a sia.

3a logicam docentem et utentem cē duos distinctos habitus utrasq scientificos cē ppriū docentem speculativum, utentem n. practicum

4a logicam docentem et utentem cē unum habitum ut docentem cē logicam sciam, ut utentem artem

5a

Lgg. licet ut. ea ang. et eundem habitum, sed utentes secundum usum doctrinae topicae

sect. 6. et CC q. q. a. 2. q dicunt logicam docente et utente eo eundem habitum sed utente dicunt secundum ipsum usum doctrinae topicae seu facultate disputandi probabiliter in utraque parte et quacunque questione sive a. usq. in quant pertinet ad logicam cum ad nullam aliam scientiam spectet eo. q. secundum ex probabilibus procedat usq. u. et monstrativa doctrina pertinet ad alias scientias

Utens non tam late patet atque docens 6a

quare utens logica non tam late patet atque docens. 6a pertinet et ultima Philoponi sententia in 1um prior. et alii cum Graecorum quos refert Zabarella lib. 1. cap. 5. q aiunt logicam docente sea a rebus acceptam et utente vel potius usitatam seu rebus gerenda eo distinctior habitus illam aiunt ea quae prescribit regulas disserendi atque et monstrat hanc. u. dicunt ea alias particulares scientias. Inter tot sententias q magnam pte et noie litigant q rei veritas habeat sequentibus geluoibus aspiam.

Ea dilinctor habitus

Lga docens a ipse habitus

Lga docens non dimittit

Conclusio 5a

1a Conclusio. logica docens a ipse habitus logicae cuius natura hactenus explicatum quos scientifice docet modum recte disserendi nos quos in disserendo dirigit tum. a. late patet logica docens et ipsa doctrina a m. alia doctrina generalis et syllo et eius partibus quae tradito usque ad posteriorum analyticorum alia et syllo et monstratione in posterioribus analyticis alia et dialectica seu probabili in topicis alia denique et sophistica in elenchis ex his omnibus doctrinis tanquam partibus totam logicam docens q adquate ita spectata sua a nam in singulis partibus scientifice procedit in his nulla a inter dictas suas discordia et omnia sunt ex dictis clara.

Lga docens non tam late patet

Lga docens ex adquate spectata a sua

Conclusio 2da

2da Conclusio logica quatenus utitur regulis disserendi in tractando proprio obiectorum non a. proprie utens quatenus utitur regulis disserendi prio obio non a. cuius proprio sed a finis docens

Lga quatenus utitur regulis disserendi prio obio non a. cuius proprio sed a finis docens

distinguitur a docente sed ut sic et frate docens a. q. murciam et pb. impossibile a scientifice docere, sive et monstrare atque quipe non sunt possum logicam docere scientifice nisi cognita illa uti et monstrabitur go vao utentis q fingitur a murcia ex ipsa vao docentis atque ut sic non proprie distinguitur logica in docentem et utentem. Confirmatur exemplo aliarum scientiarum sicut n. usq. regularum logicarum in physica u. g. non distinguitur a doctrina

Confirmatur exemplo

ipsig physicae ita et usq dissserendi in mãa logico n distinguit
a doctrina logica.

3a Concluo usq doctrina demonstrativa extra logica ni aliis scis
n e adhg proprig logicae scia e haec geluo expte S. Tha. q. 4 q metaph.
lect. 4. et Alensis ni 4o metaph. tract. 5. u. S. Tho. sunt haec
tn pte logica q ste demonstrativa solu doctrina pertinet ad lo
gica usq a. ad physicam et ad alias particulares scias q sunt de
rebus naa et hoc ideo, qa usq demonstrativa doctrina acci
dit in utendo principiis rerum ~~tra~~ et quibus fit demonstratio
q ad scias reales pertinet n utendo intentionibus logicis plane
similia ht Alensis hmi pb. geluo tali roe Ab omnibus physicis scia
realium n e adhg proprig logica sed demonstrtoes extra logicam
sunt proprii adhg realium scia go n sunt adhg proprii logicae
ma. pb. distincta scia sunt distinctos proprios adhg, sed logica e
distincta ab omibus aliis scis go adhg logicae et aliarum scia rum
sunt oio distincti mi. pb. Illi adhg sunt proprii alicuig scia p
quos ipsa scia gnrat sed p demonstroes physicas u. g. gnrat
physica n logica go demonstroes physicae pmi spectant ad
physicam et sic alia demonstroes ad alias n a. ad logicam
ad quam solum spectat tanqm adhg proprig et alia ipsa aliqd docere
modum dissserendi. 4a Concluo logica utens n e fratr scia
eadm cum docente e g Lipsum et pb. si logica utens qua utens
eet scia realr eadm cum docente tunc qua utens haberet
aliquas demonstroes distinctas q nec docentis logicae nec alterius
particularis scia erent sed gseqns e impossibile go et ans seqla
ma. patet qa omis scia ht demonstroes et fratr distincta scia pt
distinctas demonstroes sed logica utens a tta principia nonl
scia et distincta ab aliis realr a logica docente fratr go
si ut distincta e scia e, demonstroes distinctas pt mi. pb.

Concluo 3tia
Usus logicae ni aliis scis n e proprig adhg
pga

2 affirmant logici pertinere usq ad physicam adhg usque ad physicis

Usq demonstrativa doctrina spectat in utendo principiis et gbus etc

pb concluo

proprii logicae adhg at ab ipsa aliqd docere modum dissserendi

Concluo 4a
logica utens n e fratr scia eadm cum docente

pb.

Conclusio 5a
Logica utens non est scientia distincta a docente et aliis scientiis realibus
Xo fundamentum nonnullorum
Conclusio 6a
Confirmatio

sive demonstrando, vel de re aliqua, vel de modo faciendi res, quia prior spectat ad reales scientias, posterior ad logicam docentem, quia docens dicitur nulla scientia quae spectet ad logicam utentem re eandem cum docente.

5a Conclusio logica utens non est scientia distincta a docente et ab aliis scientiis realibus et ita 3a opinionem et ob. eodem argumento quo prior geminum accidit plane gravis et sine fundamento nullum aliquem. Habitum roni ab illa opinione.

6a Conclusio Etsi utraque demonstrativa doctrina seu instructio demonstrativa extra materiam logicam effective pendeat a scientiis particularibus realibus aliisque quatenus est nera obiecti cognitio non logica, sed physica vel alterius disciplinae in cuius materiam a nobis mereat, quatenus a logica dirigitur ratione praxis seu operis logicae, tamen recte logica utens dici potest triplicem sit hinc sensum, et ut una et utraque logica docens dicatur quatenus demonstrative tradit in universali modum disserendi utens. Quatenus in singulari dirigit intellectum circa hanc vel illam instructionem syllogismi scientiae et modum artis. Tertius sensus est quatenus active utuntur regulis logicis tum demonstrativis et illas faciunt dicant logica utens tertio sensu est quarta opinionis et falsus quia ob. logica sine scientifice tradet modum disserendi in universali sine modum artis in singulari hanc vel illam instructionem syllogismi dirigat semper et ratione docentis non utentis ob. alias docere et ostendere modum aliquid faciendi sed modum quo genuerit logica ad alia aliarum scientiarum et alia gratia ut ostendat praeter regulas quo modo fiunt faciendi syllogismi logica quatenus genuerit ad usum disserendi in aliis scientiis semper se habet praeter modum docentis gerimus exemplo aliorum habituum practicorum ut prudentia et Ethica artium a quibus omnibus operibus praeter illos directum non effective ab ipsis sed tantum directive pe-

Triplex sensus
2 tertius
3 sensus est utrique
ob.

dit ut bn notat ipse Fons. 2. metaph. cap. 3. q. 2. sectio. notab.
3. ~. rdq sensq e uerq alqs ita pb. scia Scia astina et
efficienter utunt logicis regulis qd sub hac roe sint dici lo-
gica utens passiue quasi qa utunt logica ad qs sunt logica
usitata seu exercita ipsiqs alq scia rum sunt Vsq artis logica
seu illiq praxis et opq uel ut Graci loquunt alia scia sunt
logica gerera seu applicata reb; nam quemadmodu ut pb
Coroni exemplo utar ulna alia e mensurans alia mensu
rata nam et instrumentu gsectu ad res mensurandas dr
ulna et pi panni. u. g. dr ulna mensurata scil. ita et
logica alia e aurisa a reb; seu docens mensura quasi alia-
rum scia rum alia u e gerera reb; reliqua scil. pscia q e lo-
gica quasi mensurata hoc e in ipso usu ita fo Fns sicut
logica docens pscribit et hunc eandm sensu tradit
Vasquez to. 1. in 1a ptem disp. 8. cap. 6. n. 19. his pbis
Cum logica diuidat coitez in docentem et utente Ego
hanc diuisionem ne intelligerem ut logicam docente dice-
rem de ipsum habitum et actum logica quo qs quidem
et d monet opa ros iuxta Regulas in ipsa traditas. Logica
u utens dicat praxis et opq huiq artis ipsa uidlicet
gstructio syllo in hac uel illa mda q sane in oibq scius
recipio et ob id logica inter artes connumerat qa uera
uida opq. 7a. Conclusio.
Conclusio. 7a
logica utens stricte sumpta e usq doctrina logica
seu facultas et quacunq te in utramq ptem disputandi ita
auctores pe opinionis et ante illos manifeste. S. Tho. 4. metaph.
lib. 4. ff alensis 4 metaph. to. 5. scolg. 1a. q. 1 dicabilium
quorum iste scolg noie utentis in comprehendit habitu ex pba-
bilibq argumentatem priores a. duo dicunt in sta logica

rdq sensq uerq pb.

ff Rma scia Rt logica exercita seu usitata Earumq actus usq lga

pb exemplq et ulna mensurate et mensurata

pb. auth. Vasquez

logica utens stricte sumpta e usq doctrina logica

q medq opinionesq et sac utente stricte sumpta

at sophistica ad logicam pertinere doctrinam et usum in
analytica -u- doctrinam ad logicam usum -u- ad ~~sco~~ alias
scias spectare xba. S. Thoma de ente topica seu Dialecti-
ca quæ pars logicæ a logentis sunt hæc Dialectica pt
gsiderari secundum quod a docens, et secundum quod a utens secundum quod
quod a docens sit gsiderare et ibi intentionibus instituens
modum quo pcas ~~pcedi~~ pcedi potest ad geluoas in singulis
scius probabiliter ostendendas et hoc et monstrativè facit et
secundum hoc a scia Vtens -u- a secundum quod ad iuvento utitur ad
geluendum aliquid probabiliter in singulis scius et sic recedit à
modo scientiæ et similiter dicendum a et sophistica qa pt a
docens tradit pnias et et monstrativas rões modum argu-
endi apparenter secundum -u- quod a utens et sicut à pcessu uera
argmtois (~~in solo~~) et post hæc cum subiecisset xba supra
citata in 3a gelude qbus ostendit usum et monstrativæ doc-
trinæ pertinere ad particulares scias ita geludit Et sic appa-
ret quod quædam partes logicæ sunt ipsam scientiam et doctrinam et
usum sicut Dialectica tentativa et sophistica quædam doctri-
nam et non usum sicut et monstrativa hæc S. Tho. Ex quibus omnibus
apparet ~~quodlibet~~ quod logica seu dialectica docens et utens inter
se distinguuntur magis proprie et strictè loquendo intelligendam
ac nunc distinctione et pte topica quæ cum eadem rõem habeat
~~nam~~ cum tota dialectica simulque ita doceat ut et usui illius
hoc rõem retineat Rectè in docentem et utente distinguitur
ib. iam ~~quantum~~ Concluso in illa magis proprie et strictè merito rõem
utentis logicæ in qua plures sunt rões ad logicam spectan-
tes quo ad usum disserendi sed ita se Gt res in usu topica
qo &c. mi. ib. nam scia solum utunt fra quæ ocost
logica maam -a- seu principia sunt propria dialectica -u-
disputatoris ipsam et maam seu principia sumit

Sga ostendit quod a docens et scia

Sig quod utens recedit a scia

Et sic sicut a sophistica pte dicendum

Ex p'bis S. Tha colligit

ib Conclusio

scia fra accipiunt a Sga.

à logicâ ex topicis ḡo dialect. disputatrix seu usq
doctrina topica plures ꝓt rōes ob quas logica utens di-
ci meretur explico ans usq ad monstrativa doctrina in
aliis scriis ḡnis quo ad fram aliqd logicum habent illa
hm fra p maam et principia certa scia ita ptrahit ut
iam n amplis logica sed simplr physica vel metaphysica
u.g. dicat sicut dial p disputam ptrahitur n iam simplr dial
sed ḡo vel leo appellat usq u. doctrina topica ga n hm
quo ad fram logicae p acit verum et quo ad maam ad
nullam pticulare hu scriam spectat cu n ex vnis et pnis
sed tangis opinio ex coibus et probabilibus q traduntur in topicis
argmtis ipsis topica seu dialectica non retinet vbi revera
efficiunt n à dialectica docente sed ab habitu opinionis p ce-
dat sicut usq ad monstrativa doctrina ab aliis scriis.

8a Concluo logica utens è realr distincta à docente hanc
gcluoam intelligo de logicâ utente in significatione latiori p
sumpsisse in 6. gcluoa et à logica utente stricte sumpta
iuxta precedentem gcluoam è a quo ad hanc rosterio nē ppē
ij authores 5a opinionis Caterū si loquuntur et alibi clara è
gcluo nam doctrina logica et usq doctrina logica extra maam
logicam sunt aliq realr distincti ut oes fatentur pb. a. et
de habitibus doctrina logica ~~è aliq logica usq doctrina~~ ~~ad mō~~
strativa extra maam logicā è aliq aliarū scriarū usq doc-
trina topica è aliq opiois sed logica ab aliis scriis et a b
habitu opinionis realr distinguitur ḡo logica docens et utens
hoc è q ita utitur regulis à logicâ traditis ut simul ipsas
regulas logicas n doceat sunt habitus realr distincti Dices
ex x bis s. Thoma priori gcluoa ut alias saltē colligi dialecti-
cā topicā docentē et utentē re eandem ēe et sola rōe
differre cū ibidem velit magis eandem ēe quā et monstrativa

NB. hanc explicatio ante cedentis

Nec refert qd à docente et ab habitu efficiente procedat

Conclusio 8a
Logica utens è realr distincta et à docente et quomō.

Conclusio pb quoad aliq

pb. et q ad habitus

Obiectio ex x bis. s. Tho

Ex ad 5. Ioa.

doctrinā et usum illig q̃ realr distinguunt. Ex ex
s. Io. plg n̄ colligi q̃ q topica utens plg sit eadem cū
docente quo ad noēm et similitudinē seu quemēntiā tā
in fra q̃z in principiis cum Dialectica docente ut supiōr
geluce satis explicatū e.

Caput V.

De qbdam eius divisionib logicæ.

Primae divisio logicæ e in tres ptes rātm tres species in-
telleclis q̃ sunt inter eadem adequatā coitatis in logica. Sane
divisione & legomeno rēto dfnt ēta cap. 5. geluce 1a ex s. Io.
iam satis explicavimus. 2da divisio e logicæ idem tres species
recte dissertationis q̃ e subiectis attributis logicæ nimirū
divisionem & hoem argmtoem q̃ divisione tradit Boetius
in topica Ciceronis Commento rēto cum ait oīs iuris logica
disciplina aut dfinit aliqd aut pntit, aut colligit: logi-
ca igit q̃ e ptia disserendi vel dfnie, vel & ptitione
vel & collectione tractat 3a divisio e apud eundem Boetiū
in pte inventiua et iudicatiua prior tractatio in topicis
atq̃z int topica posterior in analyticis et int analytica
seu iudicatiua de qua Boetio hæc divisio includi in priori
quo ad singulas ptes nam ad singulos modos disseren-
di et inventione et iudicio oy-e. 4a et ultima divisio
e apud Averroem ptatione in fu libru pstr. logicæ
alia ps e vrus seu coīs alia pticularis et q̃ prio, prior
ps absoluta libris pdicamentorū & interpretie et priorū
analyticorū posterior libris posteriorū analyticorū topicorū
et Elenchorū 2a prior coīs q̃ a tractat & principiis sylli
ipsoq̃z sylloo in coī quo ad fram abstrahendo à certa mea
posterior. u. appellat pticularis q̃ & sylloo ad certam
maam gtato tractat et cosel. q̃ e ex vrius et nocah

gemme lgē. xplex. 1a
Q̃ di tres species intellectus

2da
Qm tres spes recte dis solutis

3a
Qm plg inventiua et iudicatiua

4a
Quindq̃ et m̄ chimla seu q̃ prio

Ex d

demonstrac in posteriorib de eo q ex probabilib et de
Dialectica in topicis et denique de eo q fit ex opationib
et vocab sophistica in elenchis caterum proinde pes cois
particulari logica qa à coib incipiendu ce docet pbg pte
in Tr physicorum

Prolegomenon IV.

De causis Logicae. Cap. I.

De maa et fra logicae.

Cum maa et fra prie logndo sint pter substantiales
componti physici q substantia ~~e in~~ logica v. ut pote scia acci
dens de predicamento qualitatis sit breuz q analogia ad substan-
tiam ubi solet fieri in accidentib eig maa et fra declarandae
maa in qua sub seu subiectum insanonis logicae e intellectus cui
nent alia scia in haeret maa circa quam sunt opes intellec-
tus vel recta dissertac de qbus satis dictu rto prolegomeno disp. 2.
cap. 5. maa ex qua sunt res vnia probabiles apparentes q bus tangi
maa inducit fram syllo syllogistica ut patet ex qa diuisione
logicae. Fra interna q quam res scil. e id q o in logica
e ordo ad principium obiectum e v. coe retentiet adibus et habi-
tibus ut q ordinem ad certu obiectu in specem determinata
constituant adeq v. logicae precepta scil. seu regulae disserendi rec-
te dicuntur fra externa seu ita aliarum scia rum cum illas
instar ita obiectiuae in suis actibus dirigant atq sunt e
q logica scia generalis et cois dr ~~et~~ eo q oes scia illa
utantur quatenus illig directione sequuntur, eiusq regulas
tangi ictas respiciunt in operando.

Cap. II.

De fine logicae.

Finis mgt scribes rto Metaph. textu. 8. e id cui finis qd

gra externa et logi

gra de scia generalis et cois et quare.

fra interna e ordo ad principium obiectum

maa in qua sub sit maa logicae ad da ipsi in qua ex qua

Quid dicitur scia finis

Logica finis complex ultimus et immediatus: alter remotus seu ultimus principalis

Ex posterioribus seu principalis dicetur.

Quomodo finis ultimus coincidat cum obiecto logicae.

Conclusio 1a logica est author a Deo lib.

quaa altera a Quae finis scia dr id cui quaa a scia sctm se sal; n sctm arbitrium dicentis spectata logica cum sit scia practica, finis e uplex unus primus et immediatus alter remotus seu ultimus ac principalis prior e Docere modum recte dissserendi posterior e recte dissserere priorem geogs p prio altu regulis sal. ac sceptis q tradit posteriore dirigit qtm sed p priu altu n obtinet cum .x. efficiant alia scia porro ~~ille p~~ iste posterior finis dr ultimus qa prior e sp illum pric.a. ultorius ad nullam refertur dr principalis qa inter plures finis ille e principalis sp quem sunt caeteri in p oily prior finis docere e scil. quo mo dissendu sit e sp posteriore q e recte dissserere coincidit .a. qui finis ultimus cum obiecto ipsius logicae, q mirum n ea at qa in practicis finis ultimus et obiectum idem sunt praxis scil. seu opus efficiendi nam statuaria v.g. et finis et obiectum e statua.

Caput III.

De caa efficiente logicae.

1a Conclusio primus logicae author e Deus lib. Adamo creato infudit Deus oes scias naales ad ogs et logicam go ts logicae author e Deus lib. ant roa f. 150. 1a pte. q. 94. a. 3. Deus oes res mutio p duxit in statu p fecto eu adherent p fecto corpore ut poet gnrare, verum et p fecto aio ut poet alios instruere: instruere a. alios n st q caret scia idogs illi rerum omnium q naalr scire sunt et t gbus oes instrui sunt sciam infudit inter alia .a. scibilia et ipsi modus dissserendi quae circa alias res ultimus cuius scia e logica.

rita Conclusio logica in statu naturæ lapsæ sicut alia scientia inventa a humano studio p.b. seu potius declarata Goes in statu innocentiæ pro donum iustitiæ originalis ea fuissent facilitate ut etsi quidam ignorassent quæ discenda sunt nunquam in illi discendo errassent, aut alicui falso tanquam vero assensissent adeoque extra omne periculum erroris fuissent cum n. ab illo statu omne malum affugisset et error quem malum quoddam intellectus secundum Sanctum 6. Ethicorum cap. 2. adeo abhorruisset ut quemadmodum S. Tho. q. cit. ar. in qua fine et in comparatione suarum nullam tunc difficultatem Goes habuissent ut idem S. Doctor docet q. 101. a. 1. in corpore et consequenter logica tunc esset ex accidenti seu quoad usum potius speculativa quam practica fuisset uti et medicina quia tunc nullus morbus fuisset vanum postquam plus gratuitum illud donum iustitiæ originalis ab Goes ablatum fuit nec amplius ille ordo inter potentias fuit ut omnes inferiores potentiæ rationi perfecte subiecta sunt tum caput quoque humanum erroni obnoxium esset et sic errare. porro quia homines natura sunt desiderant teste Philo. 1° metaph. text. 1. Cum multi in rerum scientia aegrendo summa cum difficultate laborassent aliique alios vidrent saepe errare necessitate compulsi ut hoc errandi periculum imperimenti sedulam tollerent aequum eorum quæ veritatem allegorant processu in ratiocinando observare eorumque causas indagare et deinde quasi experientia quadam multis similibus observatis regulas traulation deducunt atque ita demum ex omnibus regulis successive inventis ars quædam seu scientia discorendi perfecta extitit quam logicam vocarunt plura de origine logicæ Zabarella lib. 1. de natura logicæ cap. 2.

2a Conclusio Etsi Aristoteles ratione quo ad inventionem rationis ordo logicæ author non fuerit meritò tamen ob insignem dispositionem artis et excellentiam qua logicam tradidit author illius notatur et 1° Ph. p.b. ipse Aristoteles apud Laertium in Sophistica attribuit

30 conclusio 1da logica inventa a sicut alia scientia p.b.

Error a quo malum intellectus

in statu innocentiæ logica et medicina fuissent scientiæ speculativæ

quomodo logica inventa.

Conclusio 2a

Aristoteles meritò logicæ author dicendus 1° 2° p.b.

Et q° inventio, Ethio divisio, judicio, exempla, enthymema et syllogismi inventa.

inventionem logicae Zenoni et inde Ethio inventa è à Socrate Divisio à Platone nitar argumtoes n. inventio item Socratis inventum è exemplum platonis q eij gestrudtoem tradit mi polytico: syllogismos 24 modos tradidit Zeno et ste Proclo lib. 8 commentariorum Entymematis qbi certe autores n ydah sm plusqm probabile è Aute tilem fuisse cum fuerit syllogismum enthymema a. sed

Ista pars manifesta

mnefaly syllog. ~. ista pars satis è manifesta stoles n. rg q antiq circa dialecticam qfusè obscure ac sine ordine coacervarant mi ordinem redegit et certioribus regulis gstrinxit teste Ammonio mi eij vita Certe Aristotelicae logicae substantia satis commendat tot antiquorum ac recentioruṁ tam Graecorum qm latinorum commentaria in illam summo studio elaborata.

Praestantia logicae Aristotelicae.

Contra 13 ptes obiij ab

Adiecerunt ta ptes obici set ipse stoles ita Elenchorum cap. ultimo mi fine sui. sua logica ita loqns X agotii. a. à nobis nunc institutum n pars qdam eam antea inventa erat pars altera n erat sed oio nihil mi eo genere adhuc ab aliis traditum extabat ex qbus X bus patet saltem syllogismum inventionem tota sibi stoles vendicare

Responsio

R. ro locum illum intelligendum de n et tota logica, sed tm et duobus lib. Elenchorum, mi qbus agit et sophisticis syllogismis adtoqz multi mi variis captionum generibus explicandis et dissolvendis nullum se habuisse aliorum exemplum ut ex sequentibus patet: ait n. quorida versari cum quibus in n et tentiosis disputationibus pcorqz docere sine arte: discipulos n. illorum discere celerrime, sed citra artem: compat n. tales illi q philosophos se doctorum arte ne pedes doleant postea n. n autoritas doceret ne urat point pari calcei sed magna eis gnus ~~pferre~~ calceorum ~~filere~~ ptes sterret talis ad usu qtm pdeet sed arte n doceret tales aut fuisse ~~stoles~~ sophistas artes q coas qsdam formulas mi quotidiano usitatas docebant sophistici n. syllogismorum pprietates modum dissolvendi n tratabant. ita

Responsio ad

R. si loqt de universa logica intelligatur sicut eam Aphrodisaeus et Exiplus acciperunt in rest illa compodm licat gratum et raocinando oio nihil prius dictum è sed mi eo longi temporis exercitatione laboramus ac. tum certe aut stoles sm multi nihil exacte et ordinate prius ab aliis dictum fuisse aut nimirum aliquantum iactabundus fuit Atqz haec et plegomenis ad Morium Dei sufficiant